

TINTILINIĆ

• broj 17 • veljača 2016. g.
Školski list Osnovne škole Gruda

Vtncs < 3

TEMA BROJA:

JEZIK U PROMJENI

MSM, ZNM, VJV
Dislajkaj mržnju.
E - bonton

Konavoski đir
Prijevozne navike naših
nastavnika i učenika

ZNAŠ LI ŠTO JE MEŠTRINJA?

Intervju s dragim Konavjaninom Vlahom Bauhom, koji skuplja stare, antike konavoske riječi. Baš nas je obradovao jer piše iz srca i za svoje i naše Konavle.

Evo kako je zvučao naš razgovor, kako slijedi. Prvo i pravo pitanje:

Kako opisujete pravog Konavljanina?

Pravi Konavjanin je čovjek alevan od malije noga da poštuje domovinu pri čemu mislim na sve ono što je rođenjem u ovome Bogom danome kraju naslijedio: zemlju, kuću... ali prije svega kulturu; čovjek koji se neće sramit rijet da je Konavjanin, nego će to u svakoj prilici s ponosom istaknuti; koji je spreman u svemu pomoć svakome kome treba, čovjek koji je spreman pretrpiti i oprostiti kad je to potreba, čovjek koji u svakome momentu koristi Bogom danu maliciju u svhu zaštite svoje opstojnosti na ovome malome i specifičnom području na koji je od vjekova neko ašik i želi ga pripojiti ko svoga, ali prije svega čovjek alevan u vjeri iz koje crpi svoje strpljenje, upornost, poštovanje i ljubav.

Kako ste došli na ideju prikupljanja konavoskih riječi? Opišite način kako sakupljate!

Ideja za skupljanje riječi nije pala na pamet samo meni nego i mnogima prije mene, a to se najbolje vidjelo kada su se nakon pokretanja Facebook stranice javili mnogi koji za sebe već godinama

skupljaju konavoske riječi.

Ja sam, igom slučaja, „ubo“ pravi momenat i iskoristio Facebook kako medij dostupan gotovo svima, a očito i temu inetresantnu svima i kolo se zakotrljalo.

Danas Facebook stranica „Konavoski rječnik“ broji više od 2.250 članova. Bio sam u strahu hoće li Facebook doprijeti do starih ljudi koji su žive enciklopedije, ali danas vidim da su stariji na grupi daleko aktivniji od nas mladih, a i u razgovoru se iz starih ljudi da izvući još pokoja riječ koju smo zaboravili.

Koliko ste ih do sada skupili?

Pa, kako je stranica bila zamišljena da se riječi ponove, a ne zapišu tako se od početka nije zabilježavalo riječi sistematski. Evo i ovom prilikom pozivam bilo koga ko je zainteresiran za konavoski jezik ili mu je to struka da se uhvati u koštac sa ovom sveobuhvatnom građom koja se godinama skupila na stranici „Konavoski rječnik“. To nije samo građa za rječnik, sa svim objavljenim slikama to je građa za sveobuhvatnu monografiju Konavala.

Što se tiče fonda riječi trebalo bi prvo razlučiti što se žali napraviti: objaviti ili pobrojiti riječi koje su isključivo konavoske, nastale su i koriste se samo u Konavlima ili pobrojiti i zapisati sve riječi koje nisu specifične samo za Konavle već se osim u konavoskom koriste i u dubrovačkom, župskom, primorskom...govoru.

Nabrojite koje su Vama najdraže riječi.

To je ko da pitate mater koje joj je dijete najmilije, ali kad je već pitanje tako, najviše volim one riječi koje sam i sam bio smeko pa sam ih od nekoga nanovo čuo ili pročitao na rječniku, a to je ko da se mater vrati dijete koje je netko od nje odvojio. Učenje isključivo književnog jezika u vrtićima i školama je najveća pogreška koju možemo učiniti. Ako meni dođe dijete iz vrtića i reče: „Tata, odjeni me!“ to meni, kao onome pravome Konavljaninu iz prvoga pitanja, u Konavlima ne zvuči ni lijepo ni prirodno.

Učeci djecu isključivo književni jezik stavljamo ih u globalne okvire i činimo ih neprepoznatljivim među svima drugima. Doći ćemo do toga da za pedest ili sto godina na televiziji ili u razgovoru nećemo biti u stanju prepoznati Konavljanina. Dokaz tome potražite u razgovoru s bilo kojim Konavljaninom povratnikom koji je Konavle napuštio prije pedesetak godina i vidjet ćete i

posramiti ćete se koliko smo od svoga jezika već izgubili, koliko se smeko dijalekt.

Žalosno je što moramo biti sretni što su ti ljudi jednom iz nevoje napustili Konavle jer su na taj način sačuvali izvorni govor i akcente, različite od sela do sela, od kaznačine do kaznačine.

Riječi koje su mi se usjekle u srce su npr: pajetkovat, čevijuca, stažuja, rek....

Postavite nam pitanja ili rečenice na konavoskom jeziku kako bi učitelji i učenici pogodili što znače!

- Koliko ti je ovo svega česa?
- Danu mi dokuči pantapet!
- Što si se potkopečio?
- Imaš li ubručićak?

Vaša poruka mladima!

Neka svaki Konavljanin za svoga života učini za Konavle deseti dio onega što je učinio za sebe i Konavle će ostati raj na Zemlji. Njesmo svi stvoreni za svega, ali neko će naučiti ođejat palicu, neko učiniti samar, neko sašit opanke...

I na kraju prije nego mladima jednom pjesmom iz svoje zbirke, pisanom na konavoskom dijalektu, koja bi za najdaje po godine trebala ugledat svijetlo dana, rečem što ja osjećam za Konavle želio bi ih zamolit za ono što je najvažnije, najlakše, a mladu čovjeku najteže: „Pričajte se svojim starijijem, upijajte ono što i kako govore, a kad dođete u njihove godine do iznemoglosti ponavljajte svojoj deci priče iz svoje mladosti i priče koje ste naslijedili od svojih starijih. Činit će Vam se da Vas ne obadaju, i meni se činilo, ali budete li uporni u njihovim glavama ostat će dio tih priča, dio riječi, a iz glave do srca je nizbrdo i to se dogodi prirodno.“

KAKO SE NE BI ZABORAVILO DOMAĆE

Konavoski vez, izvrsnost naših baka i prabaka, ponovno je oživjela gđa Antonija Rusković te smo s njom porazgovarali kako slijedi:

Zašto ste pokrenuli radionicu konavoskog veza?

Radionice konavoskog veza su jako važne radi očuvanja naše tradicije. Nije dobro ako vez vezu samo žene starije od 60 godina, to mu ne osigurava nikakvu budućnost. Vez trebaju znati mladi ljudi ako ništa da bi razumjeli njegovu vrijednost i važnost za Konavle. Za svladati tehniku konavoskog veza dovoljno je nekoliko puta doći na radionicu i opskrbiti se konavoskim uzorcima za ubuduće, ali za pravo poznavanje i razumijevanje veza treba više vremena. To je vještina kao i druge, slikati može svatko, ali samo su neki majstori slikarstva. Konavlima nedostaju majstori veza, mlade vezilje koje bi svladale tu vještinu i bile odgovorni nositelji očuvanja baštine. Zadnjih pedeset godina konavoski vez se sustavno

uništava, što pojednostavljenjem naših uzoraka, što vezenjem tuđih. Većina Konavoki kad veze mislu da radu Konavoski vez a ono bude uzorak iz Slavonije ili sjeverne Dalmacije. Mi smo u Konavlima razvili vlastite uzorke i vrijedno ih je očuvati.

Kakav je odaziv? Dolaze li rado djeca i kako ih motivirate za vezenje?

Kod mene u atelieru je velika radionica za odrasle koja traje već 3 godine i ima nas oko dvadesetak. Bila mi je želja da pokrenemo radionice u školama i kudovima, pa smo proveli kratku obuku za učiteljice. Zbog jakog interesa u Cavtatskoj školi fokusirali smo se na pomoć njima, s Grude nije zasad bio neki odaziv. U Cavtatskoj školi vez se održava dva puta tjedno i ima oko 50 djece koji vezu i do kraja godine ćemo pripremiti izložbu. Imati će i radionice izrade upotrebnih predmeta s vezom, čestitki, pernica, torbica, magneta... tako da će njihovo vezenje dobiti i neku konkretnu svrhu. Nadam se da će ostati dosta zainteresiranih za planove za budućnost koji se odnose na tkanje lana i proizvodnju svilenog konca za vez, ali do tada treba naučiti vesti. :)

Koliko vrsta vezova početnici mogu naučiti?

Početnici počinju s jednostavnim, a vrlo brzo svladaju vještinu, tako za godinu dana mogu vesti sve što se ikada vezlo u konavoskom vezu, a vjerujte većina starijih vezilja to ne može.

Vaša poruka mladima!

Moja poruka mladima je da nikad ne odustaju od baštine i tradicije. Mladi danas su samo posudili tradiciju od mladih koji će tek doći. Mi smo svi dio jedne divne priče koja se u Konavlima razvila i važno je da je sačuvamo za sljedeće generacije. U svakome čuči neki veliki talent i voljela bih da se svatko ohrabri potražiti ga. Tehnologija i potrošačko društvo nas čine istim, bezličnim jedinkama i ne razvijaju naše prirodne sklonosti i talente. Svatko od Vas je dragulj jedinstven i neponovljiv, zato radite na sebi, spoznavajte nove stvari, upoznavajte drukčije ljude, veselite se, plešite, pjevajte, smijite se i poštivajte jedni druge. Ovaj svijet je divno mjesto, a najljepši njegov dio su Konavle :) Zahvaljujemo i budite uporni kako se tradicija ne bi zaboravila.

Marijana Bušković, 8. a

SRCE KO SNIJEŽNICA

Ljepota se tvoja ne more opisat,
Ni jedna te pjesma opjevala nebi,
Sretan sam što mogu tvoju arju disat,
Što se svako jutro probudim u tebi.

Konavoski raju što te more plače,
I Snježnica što ti čini rana lada,
Neznam ni sam kad te srce voli jače,
Kad se sunce budi il' u more pada.

Tvoje poje ravno i rječice dvije,
Tvoja brda kršna u bijelo zavita,
Ovake ljepote Bog za sebe skriva,
I da ih onemu ko ih zamirala!

Gospar Vlaho sa štovanjem i zahvala na rastanku! Dragi učenici pokušajte odgovoriti na naš naslov i Vlahove rečenice na konavoskom govoru pokušajte prebaciti u književni jezik.

Nika Mujo, 7. b

NAŠ DRAGI DUNDO BOŽO KRALJ, STOGODIŠNJAK

Dundo Božo Kralj iz Pridvorja, koji je nedavno proslavio 100 godina primio nas je na ugodno druženje i razgovor. Intervju su obavile učenice drugog i trećeg razreda PŠ Pridvorje; Lara Leitao, Nike Šiša, Mia Stanka Radin i Katarina Arkulin. Dundo Božo nas je radosno dočeka, pokretan, bistre pameti i pun priča. Izdvojiti ćemo neka od pitanja koja su nas interesirala.

1. Nedavno ste proslavili stoti rođendan. Kakvo je bilo slavlje?

Imao sam dosta čestitara, došla je cijela moja obitelj, svi smo se okupili u ovoj kući i bilo je veselo. Imao sam nekoliko torti sa 100 svjećica i vatrometom u sredini. Uspio sam ih sve ispuhat.

2. Jeste li mogli zamisliti da će te jednom biti najstariji seljanin ne samo u Pridvorju već i u Gornjoj Bandi?

Ne, nisam to nikad ni pomislio. Jako sam puno radio, nisam imao vremena misliti tako daleko u budućnost. Nije ni lako biti najstariji kad su sve moje sestre i brat umrli, kad su pomrli svi moji prijatelji, kad je sve drugačije nego prije.

3. Kakvo vam je bilo djetinjstvo?

Moje djetinjstvo je bilo jako teško i tužno. Moja majka je umrla kad sam imao 3 godine. Moj se otac oženio drugi put tako da smo mojih 5 sestara, brat i ja dobili maćehu. Na nju se ne mogu požaliti, ali najgora rana koju sam u životu imao je smrt moje majke. Umrkla je od poratne bolesti tzv. španjolice od koje je umrlo jako puno ljudi. Još je nisam prežalio. To ne bih poželio nikome na svijetu. Osim gubitka majke bili smo suočeni s velikim siromaštvom, bio je rat, sve je bilo srušeno, bilo je gladi, zime i jada.

4. Izgledate odlično za stogodišnjaka? Možete li nam dati recept?

U moje vrijeme ranije se išlo leći da bi se ujutro dizalo ranije i išlo u baštinu. Ujutro bi se popio čaj ili bijela kava i išlo bi se radit. Oko 9 ura ujutro bi se u polju jela marenda (kuhana jaja, sir, panceta, mladi luk). U podne se je dolazilo doma na objed. Za večeru se gledalo ne jesti puno. Boravili smo na svježem zraku, bavili se poljoprivredom, fizički radili, zdravo se hranili i imali manje stresa nego danas. Žene su prale robu na ruke sa saplunom, nije bilo nikakvih uređaja ni pomagala kao danas, nije bilo ni struje, a opet smo živjeli sretnije, meni se čini.

5. Kako je bilo živjeti bez struje?

Pola moga života živio sam bez struje. Po noći je gorjela uljanica, a kasnije petrolejka. Meso se sušilo da može trajati jer nije bilo frižidera. Stavljali smo meso u salamuru. Na komostrima se kuhalo u kačulu. To sad izgleda kao teško, ali nama ništa nije bilo teško jer nismo znali za bolje. Ljudi su bili radišni, puno se radilo i sve se stizalo.

6. Jeste li išli u školu?

Da, išao sam u školu i to u istu školu u Pridvorju u kojoj ste vi sad. Škola je imala drvene podove i bila je u jako lošem stanju. Neki prozori nisu imali ni stakla. Grijalo se zimi na drva. Škola je bila neobavezna i mnogi koji su je upisali i krenuli sa mnom je nisu završili. Od moje generacije je samo nas 6 dječaka krenulo u školu zajedno s djevojčicama. Od nas 6 smao sam ja završio i dobio diplomu. Ovi ostali su polako odustajali i ostajali doma, išli u baštinu i vodili stoku na pašu. Roditelji nisu vodili prevelikog računa o školi. Bilo je važnije raditi oko kuće, na zemlji i ići na pašu. U školi se djecu kažnjavalo za svaki propust i bile su to najviše fizičke kazne. U selu su najvažniji bili pop, doktor i učitelj. Moj prvi učitelj je bio Ivo Burdelez, a kasnije mi je predavala njegova žena Frane Burdelez. Oni su bili učitelji u Pridvorju. U prvom razredu smo koristili pločice s kredom, a u drugom razredu smo pisali u zadaću tj. bilježnicu i tako do kraja školovanja. Predmeti nisu bili ko sad. Od predmeta smo imali: Nauku vjere, Čitanje, Pisanje, Nastavni jezik, Računstvo, Prirodopis i fiziku, Zemljopis i povijest, Gospodarstvo, Crtanje, Pjevanje i Gimnastiku, te Muške ručne radnje gdje smo izrađivali predmete od gline.

7. Što je prije bilo u stranju koji je srušen tik do naše škole?

U moje doba su tu učitelji držali hranu za životinje jer su hranili konja, krave i svinje. Bio je to magazin za učitelje. Kasnije je mladost uredila stranj pa su se ti održavali plesovi nedjeljom.

8. Što ste sve u životu nakon škole radili?

Nakon škole sam išao u ratnu mornaricu u Meljine u Crnu Goru. Tamo sam bio 2 godine kao mornar u podmornici. U dvije godine imao sam samo 20 dana dopusta. U Kraljevini SHS bilo je samo 4 podmornice i na jednoj od njih sam bio i ja. Svaka podmornica imala je 40 članova posade. Moja se zvala „Smjeli“. Ispočetka mi je bilo neugodno, a kasnije mi je bilo obično. Ponekad je bilo jako opasno. Jednom je išla podmornica iz Dubrovnika za Boku i ispod Močića trebalo je zaroniti i ostati sat, dva na dnu radi nekog

zadatka. Kad su trebali izroniti nisu mogli jer je bilo muljevito dno i podmornica je zaglibila. Teškom mukom nakon nekoliko sati uspjeli su izroniti. Podmornica je imala kisika za posadu za oko 14 sati i još dodatnih 4 sata koje bi se dobivalo pročišćavanjem. Nisam imao ponudu ostati u mornarici i na podmornici, ali da i jesam ne bih prihvatio. Draže mi je bilo kopat u Konavlima. Nakon podmornice sam radio doma poljoprivredu. Sam sam izgradio svoju kuću, sve sam napravio, od zidanja do podova, stolarije i ostalog. Oženio sam se od Arkulina i sa mojom pok. ženom dobio 3 sina i jednu kćer. Bila je mlađa od mene 12 godina i umrla je prije 8 godina. Sada imam 2 unuke, 2 unuka i 3 praunuka od 1, 2 i 3.g. Uvijek sam jako volio čitati tako da i dan danas čitam. Volio sam putovati, a kako sam imao 3 sestre u Americi tako sam u toj zemlji bio čak 8 puta. Sestre su otišle u Ameriku kad sam ja bio mali i tamo se udale, pa su me ostale željne i uvijek me pozivale i plaćale mi put da dođem k njima. Putovao sam brodom po 28 dana do New York-a. Usput smo se zaustavljali i ostajali po nekoliko dana u Veneciji, Španjolskoj, Francuskoj itd.

9. Jeste li jahali konja kao dijete?

Kao dijete imao sma kobilu i išao sam na pašu s njom. Za vrijeme vladavine Austro-Ugarske kad je bio rat tada su svima oduzeli sve konje i kobile za potrebe rata. Isto tako su istopili sve zvonike na crkvama i od njih napravili topove. Nakon raspada Austro-Ugarske svako domaćinstvo dobilo je po jednu kobilu.

10. Jeste li ikad svirali lijericu?

Nisam nikad naučio svirati lijericu, ali sam malo učio svirati klavir u župnom uredu kojeg je crkvi sv. Srđa i Baka donirala neka dubrovačka gospođa. U to vrijeme velečasni je bio don. Niko Kusalčić iz Čilipa.

11. Kako ste se u vrijeme vaše mladosti liječili?

U to vrijeme isto kao i danas bio je doktor na Grudi i u Cavtatu. Doktor na Grudi bio je dr. Wagner i bio je jako poznat i priznat doktor. Pošto se doktor tada morao plaćati, a to nije bio jeftino za ondašnje prilike, liječilo se prirodnim čajevima, mastima i travama.

12. Čime se sada bavite?

Ništa ne radim fizički jer ne mogu, ali sam sebi skuham čaj, vodim o sebi brigu u smislu osobne higijene i rado pratim vremensku prognozu. Time se bavim dugi niz godina i zapisujem vremenske podatke u Mjesečnom izvještaju kišomjerne postaje. Pratim izlaske i zalaske sunca i mogu reći da se time čak i profesionalno bavim iako sam samouk. Još uvijek rado čitam. Zahvaljujemo dundu Božu na zanimljivom razgovoru i nadam se opet susretu s njim. Želimo mu još puno lijepih trenutaka u životu sa svojom obitelji.

Učenici PŠ Pridvorje i nastavnica Patricija Uroš Pendo

MELEMI KOJI LIJEČE DUŠU

Narodni lijekovi su danas jako zanimljivi i smatraju ih korisnim, prirodnim i ljekovitim. U Konavlima je mogućnost uzgajanja ljekovitog bilja ogromna. Uz same konavoske stijene je nastao poznati vrt naše Katije Rilović koja uzgaja na prirodan način bilje i od toga pravi meleme i kreme. Razgovarali smo s gđom Katijom i evo njezinih odgovora:

O Vašim melemima i kremam se čulo nadaleko. Kako ste počeli tu ljubav s prirodom?

Još kao dijete sam s mojom babom Katom naučila dosta o ljekovitim biljkama koje raste u Konavlima, a koje je moja obitelj kišala u rakiji i tako dobijala travaricu. Obavezno se radio i kantaron (ulje od Gospine trave), a najzanimljiviji je bio melem od gaveza kojim je moja baba Kate liječila ljude kad bi imali podljeve od udara i nagnječenja, te kod brzog zarastanja kostiju poslije lomova.

Koje su Vam trave najlakše za uzgajati? Koji su najdraže?

Iskreno ne znam koju bih biljku posebno izdvojila jer je svaka ljekovita, značajna i lijepa na svoj način. Mislim da nije ništa tako teško i kao kod svakog posla ukoliko imaš ljubavi za to lako je!

Možete li reći za što sve služe Vaši melemi i kreme i koji im je glavni sastojak?

Glavni sastojak mojih melema je macerat nevena. Melemi služe za jaku regeneraciju i pomlađivanje kože.

Zahvaljujemo na odgovorima i želimo puno sreće u daljnjem radu.

Nika Mujo, 7. b

ĐED I UNUK

Ovaj razgovor vode djed i unuk, Niko Uroš iz Lovorne (donje) i ja, Antun Pendo. Zapazio sam u kutu dedove sobe kuglu za boče i zaželio saznati nešto o igri naših starih.

Konavle Božjom rukom naslikane Konavle su slikovit i boemski kraj. Svoj i poseban. Razgovarao sam s dedom o pok. Niku Veseliću zvanom Bricu, kod koga je bilo prvo igralište bočama.

„To je bio moj veliki prijatelj. Bio je stariji od mene, ali smo puno puta zaigrali na boča kao protivnici, a nekad i u istoj ekipi. Bio je to dobar čovjek. On se rodio u Pridvorju, ali je puno godina živio u Zagrebu pa je poprimio zagrebački naglasak i neke riječi. To je nama koji smo se s njime družili bilo zanimljivo i uvijek smo ga arakali (zezali) da on tako počne govoriti.

Zadnjih 20 godina je živio stalno u Pridvorju. On je držao gostionu. Jako je volio ljude i častio nas je često kad smo igrali na boča. Tu smo imali turnire. I sad ima teren od boča u njega ispred kuće. Njegova žena Stane je bila jako dobra žena i svi su je voljeli jer je za svakoga imala lijepu riječ. Ona je kuhala kave, pravila padišpanj, nudila nas kotonjatom, mantalom, i suhim smokvama. U pok. Brica se uvijek nudila domaća rakija, vino, pelinkovac i drugi domaći likeri. Kad bi koja ekipa izgubila tada je svima plaćala turu. U polje je išao na magarcu i uvijek ga je pratio pas.“ odgovorio je. Zanimalo me jesu li kod pok. Brica igrali samo na boča. „Ne, u njega se igralo na boča i na karata. Stariji ljudi su igrali na karata. Igralo se na tresete, briškule i čamine. Mi mlađi, a i s nama pok. Brico igrali smo na boča. On je imao teren za boče koji je bio osvjetljen tako da smo mogli igrati i po noći. Većinom su igrali Pridvorjani i Lovorani. Iako je držao gostionu pok. Brico je uvijek igrao s nama. On je bio veliki zaljubljenik u boče. Prvi početak boča bio je u pok. Brica. To je jedna lijepa igra koja nije dovoljno zastupljena i mladi naraštaji skoro pa ne znaju za nju. Šteta bi bila da s nama nestane i boča. Zato ću ti ja ostavit u ostavštinu moje boče i naučit ću te igrati. Kad si se rodio posadio sam smokvu i maslinu i kako rasteš ti tako i one. Kad budeš veliki čovjek, a mene ne bude više sjetit ćeš se svoga deda po tim stablima, a i po bočama. Pa ih ti onda predaj svome sinu. Neka se vazda igra.“- poručuje dedo.

u svakoj ekipi. Bira se tko će biti najbliži sukanjem do bulina (bulin je mala loptica kojoj se svaki igrač svojom bočom treba najviše približiti). Ta ekipa prva igra tako da njihov najbolji igrač prvi suka boču do bulina. Svi ostali igrači iz suprotne ekipe pokušavaju prići bliže bulinu od tog prvog igrača. Teren je označen da ukoliko boča bacanjem pođe preko crte ta boča ispada. Nekad se dogodi da igrač pogodi protivnikovu boču i izbije je. Ako se ta pogodena boča pomakne manje od pola metra onda je to u redu, ali ako se pomjeri više od pola metra tada se ona boča koja je izbila tu boču izbaca iz igre, a ova druga boča se vraća u prvobitan položaj. Izbijanje do pola metra je dozvoljeno. Da bi se znalo koliko je pola metra koristi se poseban mjerac od pola metra koji se kupuje skupa s bočama. Isto tako se na terenu bilježi gdje je svaka boča tako da se zna koliko je koja udaljena od bulina. Tko dođe najbliže bulinu dobiva ponat. Nekad igrač ocjeni da ne može sukanjem dobiti ponat pa tada najavljuje gađanje boče. Tad mora boču pogoditi ili protivnik dobiva bod. U moje vrijeme se igralo do 11 ponata, a sada se igra do ure vremena. Pobjednik je bio onaj koji prvi dođe do 11 ponata. Trebaš imat dobro oko i mirnu ruku. Ja ću tebe naučiti pa ti možeš drugima pokazati kako se igra.“, svjedočio je dedo.

Zahvalio sam dedu, a on je odvratio: „Nema na čemu. Samo se ti javi kad ti bude što iz starine zatrebalo, bilo informacija bilo predmet. Ima u deda svega.“ Konavle trebaju nastaviti tradiciju bočanja. Vrijeme i sredina koja živi kroz tradicijske igre i običaje ima budućnost.

Antun Pendo 5. a

Boče čar ove tradicijske igre

Sigurno su postojale natjecateljske ekipe pa sam upitao deda: „Koje ekipe su igrale u to vrijeme? Većinom su igrali Pridvorjani i Lovorani. Ekipa Pridvorja: nastariji pok. Niko Dragić (Pulin), pok. Đuro Veselić (Ćiro), pok. Mato Veselić, Stijepo Čević, prof. Stijepo Obad, pok. Antun Sukurica (Čuk), pok. Niko Veselić (Brico), pok. Stipe Vlašić (tadašnji velečasni u Pridvorju).

Ekipa Lovorana: pok. Ivo i Pero Arkulin (braća Bajčići), pok. Ivo Uroš (Brko), pok. Mato Uroš (moj brat), Pavo Vukić, pok. Jako Rustan, Ivo Sekondo, Vlaho Vodopić, pok. Ivo Kesovija (Čičo) i ja.

Ponekad bi i neki drugi dolazili, ali većinom smo bili mi ovdje pobrojani redovni gosti u pok. Brica. On je imao boče i s njima smo igrali. Kad je on umro svak je sebi kupio boče i preselili smo se na drugo mjesto igrati. Lijepa su to vremena bila.“

Boče su igre naših starih pa me interesiralo što je potrebno za igru boča. „Od pribora za igru boča potrebne su boče, bulin i mjerac. Prve boče bile su od drva i to napravljene od drva klijena ili mjendula. Sadašnje boče se ne prave više od drva nego su pocinčane, mesingane i od rostfraja. Jako su teške i teže od 1 kg pa na dalje. Boče se naruče da se naprave prema rastu šake tako da dobro leže u ruci. Ima ih različitih dimenzija. I to je to. Potreban je još i ravan teren posut pijeskom, sada se teren za boče asfaltira ili betonira i pospe sitnim pijeskom. A najvažnije od svega je dobro društvo da igranje na boča bude i zabavno i natjecateljsko“ - opet savjetuje dedo. Pravila sigurno postoje kao i u svakoj igri pa me interesiralo kako se igraju boče. „Teren za boče treba biti ravan i posut sitnim pijeskom. Teren se iscrta i onda bira tko prvi igra. Prvo se baca bulin, a onda boče. Ako se bacanjem pređe preko crte ponovo se baca bulin. To se radi dva puta, a ako treći put se ne uspije druga ekipa uzima bulin i baca ga. Tek tada počinje igra. Svaki igrač dobije po dvije ili tri boče. Igraju dvije ekipe od po tri ili četiri igrača

STARI KONAVOSKI PRIRODNI LIJEKOVI

Projekt „STARI KONAVOSKI PRIRODNI LIJEKOVI“ zdušno provode nastavnici razredne nastave, osobito gđe. Davorke Lolić, te učiteljice Dajana Glavić, uz podršku Pauline Kisić Pendo te Ane Veselić. Sakupljaju se stare prokušane narodne i prirodne ričete. Ima tu ričeta za svakovrsne bolesti. Neke ričete ne možemo otkriti u potpunosti, jer su sastojci tajni, ali navodimo ih kako bi svi bili upoznati gdje i tko ih pravi i za koju bolest.

Ivana Klaić, 2. r. PŠ Popovići

SIRUP PROTIV KAŠLJA I BRONHIJALIH SMETNJI

Sastojci: 1,60 kg šećera
2 dcl rakije
oko 1 kg mladih (zelenih) šišarki bora

Zelene šišarke bora veličine oraha staviti u staklenku sa šećerom i rakijom. Peći na suncu oko 2 mjeseca. Dobro zatvoriti staklenku da smjesa ne izvjetri.

Piti 1 žlicu sirupa dnevno.

LJEKOVITI GUSTI SOK

Sastojci: 1 kg jabuka
1 kg krušaka
½ kg mrkve
1 kg mrkatunja

Oguliti, očistiti, iskidati voće na sitnije komade, dodati 1 dcl, vode. Kuhati. Nakon što prokuha propasirati voće, dodati 4l vode i 80 dkg. Šećera. Promiješati, prohuhati, kad se ohladi dodati 1-2 limuna.

Spremiti u staklene boce i potrošiti u kraćem vremenu.

DOMAĆA MAST PROTIV KAŠLJA

Domaćom masti (svinjska, u kojoj nema soli) namazati prsa kod prehlade i kašlja. Pamučnom krpom pokriti prsa i ostaviti preko noći. Domaća mast se koristi i kod bolnih koljena, na koja se namaže mast te se pokriju listom kupusa. Sve zaviti zavojem.

GOSPINA TRAVA U MASLINOVOU ULJU

Gospinu travu staviti u staklenku, prelići maslinovim uljem i držati na suncu oko 2 mjeseca. Dobije se crvena tekućina koja je korisna u liječenju opeklini i hemoroida.

KONAVLE NA STARIM FOTOGRAFIJAMA

I u ovoj školskoj godini nastavljen je projekt sakupljanja starih fotografija, njihovih opisa i priča koje se uz njih vezuju. U ovome broju Tintilinića donosimo fotografije obitelji Đurković, Jakobović i Skočko te im od srca zahvaljujemo što su nam ih ustupili.

DOMOVINSKI RAT U KONAVLIMA, TRAGOM FOTOGRAFIJA

Školske godine 2015./2016. započeli smo projekt sakupljanja fotografija o Domovinskom ratu u Konavlima. Cilj projekta je sačuvati svjedočanstvo o teškim 90-im godinama i svakako poučiti generacije povijesnim okolnostima njihovoga kraja. U ovome broju donosimo nekoliko fotografija koje nam je ustupila gospođa Marija Prlenda te joj ovom prilikom i zahvaljujemo na tome.

AGRESIJA NA HRVATSKU

Jugoslavenska armija je pokupila svo naoružanje civilne zaštite i odnijela ga u Trebinje. Našem narodu ostale su lovačke puške. Formirala se civilna zaštita koja je samo imala tri puške. Oni su dežurali dok nisu došle srpske i crnogorske vojske. Civilna zaštita nije se mogla boriti s njima. Morali su se povući do Cavtata i Dubrovnika. Okupatorska vojska zauzela je Konavle sve do Dubrovnika. Najjači napad na Dubrovnik bio je 6.12.1992. Agresori nikada nisu osvojili Srđ. Tako nisu ni Dubrovnik. Ispričao mi moj dedo koji je branitelj kako bi se zapamtilo.

Dominik Desin, 5. a

DIŽEM GLAS ZA MIR

Kad god gledam ili slušam vijesti na njima je rat. Ne volim ratove. Vidim srušene kuće, ubijene ljude, protjerane obitelji i plač majki s djecom. Ne želim da bilo koje ljudsko biće bude dio rata. Roditelji su mi pričali o ratu u Konavlima i opisali su ga kao nešto najgore što im se u životu dogodilo. Pričali su mi o uništenim kućama u požaru, podivljanim domaćim životinjama, spaljenim šumama i njivama. Shvatio sam koliko je moja domovina patila. Siguran sam da bi se ratovi mogli spriječiti. Kada bi političari slušali glasove nas djece znam da nikad ne bi počeli rat. Zato i ja dižem svoj glas za mir. Želim da svi ljudi koji plaču i svi koji nisu sigurni u svojoj zemlji dobiju utjehu i sigurnost. Želim da sva djeca na svijetu žive u sretnom djetinjstvu!

Antun Pendo 5. a

„ZA“ DJECU

Veliko „za“ djecu pokazala je Državna uprava za zaštitu i spašavanje organizirajući natječaj za izradu likovnih, literarnih i foto radova kako za djecu s redovitim programom, tako i za djecu s djelomičnom integracijom. U Osnovnoj školi Ivana Gundulića 12. lipnja 2015. predstavljeno je preko 200 radova iz naše županije prispjelih na natječaj. Prvo mjesto u kategoriji učenika s djelomičnom integracijom je dodijeljeno učenici Ani Vatrić, sedmi razred, OŠ Gruda.

SVI SMO MI JEDNAKI

Ana je naša učenica koja radi zdravstvenih problema neke predmete pohađa odvojeno od nas, a s nama ide na vjeronauk, tjelesni, likovni, sat razrednik, tehnički i glazbeni odgoj. Mi se razmiještamo svaki mjesec tako da svaki put neka druga cura sjedi s Anom. Preko odmora se također družimo s njom i razumijemo njezin problem. Inače je Ana starija od nas, ali to nam nije nikakva prepreka. Sudjeluje u svim aktivnostima što uključuje i natjecanja. Na likovnom natjecanju s temom prirodne katastrofe Ana je osvojila prvo mjesto u svojoj kategoriji. Ana je izjavila da je sretna što je osvojila nagradu i kako je ponosna na sebe. „Samostalno sam nacrtala crtež i smislila da ću crtati vulkan bojicama.- nadodala je. „Želim ponovno sudjelovati na natječaju“- zapamtili smo i prenijeli nastavnicima. Nastavnica likovnog odgoja Nataša Bećir o Aninu radu: „Motivacija je bila poticaj za potpuno samostalni Anin likovni rad“- sažela je nastavnica i nadodala „svaki Anin rad je na svoj način originalan i ako bude prilike sigurno ćemo sudjelovati u daljnim natjecanjima.“

IZLOŽBA DJEČIH RADOVA U ORGANIZACIJI DRŽAVNE UPRAVE ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE

Područni ured za zaštitu i spašavanje Dubrovnik i njegova pročelnica Ana Kordić nam je spremno dala intervju. Naglasili smo kako je hvalevrijedna ideja nagrađivanja učenika s posebnim potrebama. Za prvo mjesto nagrada je didaktički paket i diploma. Zamolili smo pročelnicu da nam pojasni kako su došli na tu ideju.

„Državna uprava za zaštitu i spašavanje već petu godinu zaredom organizira ovaj natječaj za izradu likovnih, literarnih i foto radova na temu katastrofa i snaga zaštite i spašavanja. Natječaj je namijenjen djeci i mladima uključujući i one s posebnim obrazovnim potrebama koji se natječu u posebnoj kategoriji. Cilj ovakvih aktivnosti je njihovo informiranje i educiranje o mogućim prijetnjama od katastrofa, kao i o sustavu zaštite i spašavanja. Sva djeca, a osobito djeca i mladi s posebnim obrazovnim potrebama, spadaju u tzv. ranjive skupine o kojima je osobito važno voditi brigu i stvarati im okruženje u kojem će se osjećati sigurno. S druge strane, omogućavajući im da se kreativno izraze, pruža im se mogućnost da na taj način progovore i o nekim svojim strahovima

ali i o osjećaju sigurnosti koji im stvaraju oni koji se za njih brinu.“

Nadalje smo upitali pročelnicu: **Zašto ste izabrali Anin rad kao najbolji rad u kategoriji?**

„Odabir najboljih radova izvršilo je Stručno po-vjerenstvo koje su sačinjavali akademska slikarica i prof. likovne kulture gđa. Rajna Inić, prof. hrvatskog jezika i književnosti gđa. Sandra Bazdan Rossetti, predstavnik županijskog tijela nadležnog za obrazovanje, g. Marko Biskup i ja, kao predstavnica Područnog ureda. Među velikim brojem izvrsnih dječjih radova bilo je teško odabrati najbolje, ali sjećam se da nas je Anin rad sve posebno dojmio i nije bilo nikakve dvojbe oko toga da zaslužuje prvo mjesto u kategoriji. A ako mene osobno pitate, meni je najdojmljiviji od svih pristiglih radova kojih je ove godine bilo ukupno 210 za našu županiju.“

Na pitanje: **Kako motivirate učenike da Vam šalju radove?** - uslijedio je odgovor: „Područni ured za zaštitu i spašavanje Dubrovnik tijekom čitave školske godine u školama i vrtićima naše županije

provodi edukaciju djece iz područja zaštite i spašavanja. Djeci se na taj način približava uloga žurnih službi, korištenje broja 112, a uče ponešto i o tome kako neke nesreće izbjeći i kako pomoći sebi i prijateljima u nevolji.

Na edukacijama se djeci dijele bojanke i enigmatički kako bi im naučeno ostalo što dulje u sjećanju. Ipak, najzabudljiviji dio je onaj u kojem im pripadnici žurnih službi, koje također redovito dolaze na edukacije, predstavljaju svoje vještine i opremu. Nakon takvih prezentacija i djeca i njihovi mentori su izrazito motivirani za sudjelovanje na natječaju.

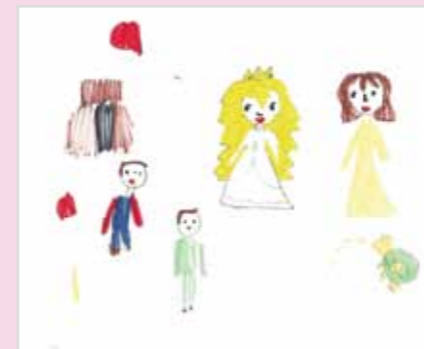
U Osnovnoj školi Gruda tijekom prošle školske godine nismo imali edukaciju i zato posebno cijenimo odaziv na natječaj.

I za kraj zatražili smo od pročelnice poruku za Anu. Evo kako glasi:

„Ne brinite, mi vaš čuvamo, ali morate paziti i jedni na druge. Budite dobri i vrijedni, pa se uskoro vidimo i u vašoj školi!“

Zahvalili smo pročelnici i uputili se u sedmi razred, Anin razred.

Stela Vukić, 7. a

VOLIM SVOJ SEDMI RAZRED

Anina nastavnica Nikolini Njirić je izjavila: „Ana se jako trudi u razredu. Voli učiti i crtati. Često priča o svojim interesima i stvarima koje voli raditi. Lijepo je vidjeti je kako se trudi i pokazuje napredak iz dana u dan. Jako sam ponosna zbog nagrade. Ana jako lijepo crta i pokazuje nam dio svog svijeta kroz crtež. Najljepše od svega je što i drugi prepoznaju vrjednost njezinih crteža. Najviše od svega drago mi je vidjeti da je Ana sretna, pogotovo kada se radi o njezinom postignuću. Nadam se da ćemo opet imati priliku vidjeti njezin crtež na nekom natjecanju.“

Učenicima sedmog razreda postavila sam nekoliko pitanja o Ani i svi su naglasili kako im je drago što je Ana u njihovom razredu te primjećuju njezin napredak u komunikaciji i otvorenosti.

Evo što oni poručuju Ani:

Marija Kušelj - Budi takva kakva jesi, nemoj se nikada sramiti dok pričaš s drugima jer je 7. a uvijek uz tebe.

Lara Nour - Draga Ana, ti si jako draga cura. Drago mi je što si ti baš u našem razredu. Ako te netko zafrkava, ignoriraj ga. Te osobe će, kad-tad, shvatiti da nisu zanimljive s tim ruganjem.

Dominik Šapro - Ana ti si jedna čudesna osoba. Nastavi se truditi i zbližavati s drugima jer to pomaže u prijateljstvu i radu. Svi ćemo ti pomoći ako ikad zatrebaš pomoć.

Stefani Bratičević - Ana ti si super djevojčica. Zaboravi na one koji te izbjegavaju; ti imaš nas.

Toni Šapro - Ana, nadam se da se veseliš što si u ovom razredu. Nisi na svim predmetima s nama, ali dobra si na onima na kojima smo skupa. Jako si dobra prijateljica, nadam se da ćemo se još više družiti.

Nika Tomušić - Draga Ana, nastavi lijepo učiti i biti dobra. Nemoj se obazirati ako te netko bude vrijeđao, samo budi ono što jesi. Sretno!

Antonio Miljak - Samo nastavi učiti i ponašaj se lijepo. Ako tako nastaviš, imat ćeš puno prijatelja.

Ivana Pivčić - Draga Ana, drago mi je družiti se s tobom. Možeš mi sve reći, ne moraš se sramiti. Nastavi dobro učiti i lijepo pisati. Sretno!

Andrija Kukuljica - Ana, želim ti sve najbolje, samo tako nastavi. Nemoj se sramiti nešto pitati. Uvijek će ti se pomoći.

Petra Raos - Draga Ana, svima nam je drago što

si s nama u razredu i što si svake godine sve bolja u učenju. Lijepo nam je kad si s nama na satovima i ako ti treba pomoć u učenju, slobodno nas pitaj. **Marko Pasković** - Ana, samo tako nastavi. Puno si se popravila. Meni je jako drago što si ti bolja. **Maroje Desin** - Ana, budi dobra u školi, slušaj učitelje i neka ti budu dobre ocjene.

Laura Dubravčić - Ana, ne znam te dugo jer sam tek ove godine došla u razred. Mislim da si jako dobra prijateljica. Stvarno mi je drago što sam te upoznala i što idemo u isti razred.

I ja **Stela Vukić** potvrđujem jako sam sretna što smo prijateljice. Ana je jako napredovala od prvog razreda, do sada. Prije nije baš pričala s nama, ali sada se stalno družimo. Bravo! Samo tako nastavi. Odlično ti ide i jako sam ponosna na tebe. Stvarno si napredovala i želim ti sreću.

Stela Vukić, 7. a

ŠTO MISLIŠ O TINTILINIČU

5. a

Što znaš o Tintiliniću?

Malik Tintilinić je najpametniji u toj maloj grupici Domaćih. - Petar Grmoljez

Znam da je maleni patuljak uvijek spreman pomoći. - Sebastijan Raos
Znam da je domišljat i pametan. - Barbara Dragun

Znam da je bio patuljak i da je bio najpametniji od svih patuljaka. - Anja Deranja

Tintilinić je bio pametan i volio pomagati drugima. - Josip Pivčić

On je savjetovao baki što da radi u vezi s gujom. - Iva Tošić.

Saznala sam da se njegovo društvo zovu Domaći. Oni se stvaraju kada se upali tršće u ognju. Dobar je i pomogao je baki. - Paula Arkulin

On je lik iz priče Šuma Striborova. - Iva Čupić

On je pomogao baki, vrlo je pametan. - Mihaela Miljak

Malik Tintilinić je glavni od Domaćih. Pametan je. - Antonio Bratičević

Sviđa mi se, zato što je baka oprostila sinu. - Iva Tošić

Sviđa mi se jer je jako lijepa i zanimljiva priča. - Paula Arkulin
Meni se Šuma Striborova ne sviđa jer se siromašna djevojka udala. - Iva Čupić

Sviđa mi se zato jer je zabavna i osjećajna. - Mihaela Miljak

Sviđa mi se zato jer se mogu ispunjavati želje! - Antonio Bratičević

Vjeruješ li u čuda? Za koje čudo bi ti trebao Tintilinić?

Vjerujem u čuda, a Malik Tintilinić bi me mogao napraviti najpametnijim na svijetu. - Petar Grmoljez

Ne vjerujem. - Sebastijan Raos

Nekada. - Anja Deranja

Ne vjerujem. - Josip Pivčić

Vjerujem. - Iva Tošić

Vjerujem. Malik bi mi pomogao da pomognem bolesnim ljudima. - Paula Arkulin

Ne vjerujem u čuda jer nisu sva istinita. Tintilinić bi mi trebao za čaroliju. - Iva Čupić

Ne vjerujem u čuda, ali trebao bi mi da vratim vrijeme unatrag. - Mihaela Miljak

Ne vjerujem u čuda, ali trebao bi mi pomoći da dobijem Eurojackpot, da mogu kupiti brzo auto, lopte, jahte. - Antonio Bratičević

Opiši kako zamišljaš Malika Tintilinića.

Malik Tintilinić je mali čarobni patuljak. - Petar Grmoljez

Maleni patuljak koji ima bradu i crvenu kapicu. Mislim da je hrabar i da ima piskutav glas. - Sebastijan Raos

Malik je imao na glavi crvenu kapicu, brada i kosa su mu bili kao pepeo, na sebi ima crne opančice i crveni kaput. - Barbara Dragun

Zamišljam ga malenog, ima crvenu kapu, bradu, crne vilenjačke čizme. - Anja Deranja

Zamišljam da mu je kosa vatra i da nosi crvenu odjeću. - Josip Pivčić

Malik je patuljak s velikom bradom. Jako je dobar, glas mu je dubok. Nosi crvenu kapu. - Iva Tošić

Zamišljam da je nižeg rasta, dobar, da ima dubok glas, bradu i da je pametan. - Paula Arkulin

Ima plave oči, kratku smeđu kosu i nizak je. Uvijek se smije i nosi plašt. Vazda je vedar. - Iva Čupić
Mislim da ima crvenu kapu i odjeću, da je malen. Ima dubok glas i dugu bijelu bradu. - Mihaela Miljak
Ima crvenu kapu, bradu, remenčić, crveno odijelo, opančice i lice mu je crno. - Antonio Bratičević

Sviđa li ti se Šuma Striborova? Zašto?

Sviđa mi se, zato što ima pouku našega života. - Karla Radonić

Da. Zato što je tamo Tintilinić. - Ivan Đaja Katić

Sviđa mi se, zato što ima pouku o našem životu. Ne smijemo suditi nikoga po izgledu već po duši. - Marija Mujo

Da, jako mi se sviđa, zato jer u toj priči nas autorica uči da ne smijemo cijeniti ljude po izgledu nego do broti. - Jele Kušelj

Sviđa mi se, zato jer je snaha nestvarni lik. - Mateo Čupić

Sviđa mi se, zato jer je lijepa. - Nina Protrka

Šuma Striborova mi se sviđa, zato što je Malik dobroćudan. - Matea Fragić
Da. Zato što su na kraju majka i sin živjeli sretno. - Luka Bijadžija

Sviđa mi se, zato jer je napisala Ivana Brlić-Mažuranić. - Nikša Mujo
Da. Zato jer sam je čitao kao lektiru. - Luka Milan

Sviđa mi se, zato što ne treba biti lijep da bi bio dobar u duši. - Franjo Matej Urlović

Sviđa mi se jer je zanimljiva i bila mi je jedna od najdražih lektira. - Petra Banac

Sviđa mi se jer volim nestvarne i čudne

priče. - Leo Laštro

Sviđa mi se jer volim izmišljene priče. - Božo Letunić

Vjeruješ li u čuda? Za koje čudo bi ti trebao Malik Tintilinić?

Ja vjerujem u čuda i Malik Tintilinić bi mi trebao za domaći rad. - Božo Letunić

Ne vjerujem u čuda. - Leo Laštro

Da vjerujem. - Petra Banac

Da jednom postanem dobar nogometaš i da vlada mir na svijetu. - Franjo Matej Urlović

Ne vjerujem u čuda i Malik Tintilinić bi mi trebao da nekoga uvjerim da Tintilinići postoje. - Luka Milan

Vjerujem u čuda. Trebao bi mi za čudo da nam se što ne zapali. - Nikša Mujo

Da, vjerujem. - Luka Bijadžija

Vjerujem u čuda, ali ne u svako. Malik Tintilinić bi mi trebao za jedno veliko čudo, a to je da ja i moja obitelj budemo zdravi i sretni cijeli život. - Matea Fragić

Ne vjerujem. - Karla Radonić

Vjerujem u čuda. Treba mi za igrati nogomet. - Ivan Đaja Katić

Vjerujem. Malik Tintilinić mi ne treba za nikakvo čudo. - Marija Mujo

Da, vjerujem u neka čuda. Malik Tintilinić mi baš ne treba jer je meni svaki dan odličan. - Jele Kušelj

Vjerujem u čuda. - Mateo Čupić

Vjerujem u čuda. Trebao bi mi za ostvarenje moga sna. - Nina Protrka

NAŠ TINTILINIĆ

Prije sedamnest godina počeo je izlaziti školski list OŠ Gruda, a ime je dobio kada je veći dio članova novinarske grupe odabrao anonimni prijedlog Tintilinić. Zašto baš Tintilinić ne možemo danas sa sigurnošću znati, ali pretpostavljamo da je simpatija prema tom nestvarnom liku Ivane Brlić-Mažuranić, Maliku Tintiliniću, i onda bila jaka kao i danas. Malik Tintilinić je razigrani vođa Domaćih, umilne je čudi, a sve koji ga poznaju oduševi svojom pronicljivošću kojom je došao na ideju kako pomoći starici. Najmanji je i najmlađi, ali je pametan, domišljat, snalažljiv i spretnan.

Petra Mazavač, 8. a

JEZIK U PROMJENI

S Paulinom Kisić Pendo, nastavnicom hrvatskoga jezika u našoj školi, razgovarali smo o promjenama u jeziku koje se događaju posljednjih godina, te o novim tehnologijama i njihovim utjecajima na jezik.

Što pomislite kada čujete riječ jezik?

Najprije pomislim na izreku akademika Josipa Bratulića koji je rekao „Jezik je živa tvorevina koja mora živjeti u svojoj punini i biti otvorena da bismo sačuvali i oblikovali ono što je naš jezični poklad, bogatstvo i raznolikost“. Predajem jezik pa svakodnevno svjedočim ovu izreku.

Kako vidite utjecaj mobitela i interneta na jezik?

Razvoj tehnoloških mogućnosti (mobilna telefonija, internet) u zadnjim je desetljećima oživio pisanu komunikaciju, koja će pak, i zbog brzine izmjenjivanja poruka, i zbog prisnoga (privatnoga) odnosa među sudionicima/sugovornicima, zadobivati neka obilježja govorene komunikacije. Vidi se se to na fonološkoj razini (odnosno u pravopisnim rješenjima), na sintaktičkoj razini, ali i s obzirom na neke paralingvističke značajke takvih zapisa (npr. uporaba smiješaka, kojima se slikovito i ekonomično nastoje iskazati pretpostavljene/očekivane intonacijske značajke iskaza, odnosno različita raspoloženja i psihička stanja govornika koja su nerijetko relevantna za dekodiranje poruke). Teško mi je sada reći sve prednosti i mane novih tehnologija, ali posljedice su vidljive. Mislim kako neće biti dobro ako se pisana i usmena komunikacija izjednače.

Gdje se konkretno vide te promjene?

Mislim da ih najlakše možemo vidjeti u sms (Short message service), i im (Instant messaging) porukama. Komunikacija, naravno, postoji u okviru vremena. Kako se vremena mijenjaju (društvene okolnosti, tehnološki napredak i sl.), postoji potreba za prilagodbom načina na koji komuniciramo, odnosno potreba za prilagodbom samog jezika. Zbog tog je svaka nova generacija primorana svoj naučeni jezik prilagoditi vremenu i okolnostima u kojima se nalazi kako bi imala sredstva za optimalnu komunikaciju u tom vremenu. Mi smo generacija kratkih poruka i vrlo često sms komunikaciju doživljavamo kao razgovor pa se prema njoj tako i odnose. Čini se da tako nastaje „spontani pisani jezik“. Taj jezik karakterizira upotreba vulgarizama, žargonizama, velika slova za naglasak emocionalnog stanja umjesto interpunkcije, trotočje kao oznaku završetka misli te nedostatak točke na kraju rečenice. Niti jedna od tih značajki nije u skladu s normama standardnog jezika pa držim da to u konačnici nije dobro za sam jezik.

Što mislite o žargonskom jeziku, koristite li ga Vi?

Žargon je jezik koji koristi ciljana skupina, i ako ga adekvatno koristi nemam ništa protiv njega. Mladi se često koriste žargonom kako bi svom govoru dali živost i energiju. Tinejdžeri se služe žargonom ne samo u govoru već i u pisanju sms poruka i e-pošte prijateljima i vršnjacima te u pisanju blogova i rasprava na forumima. S obzirom na to da se sleng brzo mijenja, riječi i izrazi karakteristični za jednu generaciju tinejdžera nisu prihvatljivi sljedećoj generaciji, a nakon nekoliko godina niti onima koji su ih koristili. Mladima je sleng poput mode, brzo se mijenja i zamjenjuje drugim. Naravno da koristim žargon, ali u ciljanom društvu.

Čini li Vam se da u hrvatskome jeziku ima previše anglizama?

Zbog globalizacijskih procesa prisutnih u suvremenome društvu te internacionalizacije medija engleski postaje globalan jezik. Zato dolazi do sve veće upotrebe engleskog jezika, a on je i sve prisutniji zbog televizije, filmova, popularne glazbe i interneta. Učestalom upotrebom anglizama i pseudoanglizama mladi ujedno konstruiraju urbani mladenački identitet uključen u suvremene

i popularne kulturne trendove. Elementi koje posuđuju pripadaju ponajprije glazbi i modi te internetu. Ponekad se strane riječi unose kako bi se moglo imenovati neku novu pojavu ili stvar, a ponekad se koriste i kako bi se njima zamijenilo dobro, prihvatljivu i uobičajenu domaću riječ. Nije dobar veliki utjecaj stranih riječi, ma kojem god jeziku pripadale. Treba koristiti domaće riječi!!!

Koriste li mladi lokalizme, smatrate li da ih treba izbjegavati?

U našoj sredini mladi dosta koriste lokalizme. Lokalizme trebamo njegovati u svojim obiteljima, oni su jezično bogatstvo, ali u školi i javnim ustanovama trebamo koristiti normirani standardni jezik.

Jesu li vam poznate kratice mlađih naraštaja?

Moram priznati da baš i ne. Mladi se sve češće koriste kraticama u online komunikaciji ne samo kako bi ubrzali primanje i slanje poruka već i kao diskursne oznake (npr. lol, btw, omg, tnx, ofc...). Neke od tih kratica na koje nađem razumijem, a neke ne. Mislim da su i one kao i žargonizmi vezane za određene skupine te da će u budućnosti nestati ili biti zamijenjene nečim drugim.

Što mislite o jeziku Facebooka?

Jezik društvene mreže Facebook preslika je svakodnevne komunikacije uglavnom mlađe populacije. Karakterizira ga redukcija samoglasnika i suglasnika, nepravilna upotreba glagolskih vremena, nepravilno korištenje povratne zamjenice svoj, izjednačavanje instrumentala sredstva i društva, jednostavne i eliptične rečenice, slobodan red riječi u rečenici, tuđice, kolokvijalizmi, žargonizmi, poštapalice, vulgarizmi, dijalektalizmi. Udaljen je od standardnoga jezika te smatram kako negativno utječe na promjene u jeziku.

Što ćete nam poručiti za kraj razgovora?

Nije uvijek dobro ono što je tuđe. Volite svoj jezik, ponosite se njime. Čarolija jezika najljepša je i najopasnija od svih čarolija.

Hvala nastavnici Paulini na razgovoru. Na nama je odgovornost, nadam se kako ćemo sačuvati jezik i za generacije koje dolaze.

Petra Mazavac, 8. a

POKUŠAJI DOSKAKANJA NEKIM BARBARIZMIMA

GUGLATI I GOOGLATI

... Hrvatski je riječ preuzeo kao gugol i od nje 60 godina poslije nastao naziv tvrtke Google aludirajući na broj upita i stranica koje će obrađivati. Premda se tvrtka i dalje zove i piše Google, nije barbarizam pisati glagol guglati i imenicu guglanje u takvom prilagođenom obliku jer u ovom slučaju nema etimologije koja bi priječila takvu fonološku prilagodbu i zbog koje bi se moglo ustrajavati na pisanju googlati i googlanje. Dakle, na Googlevoj tražilici ili guglu može se proguglati i izguglati. Slična je situacija i s tvrtkom koja se zove Coca-Cola, čije ime etimološki nešto utemeljenije, ali je očito fonetski uvjetovano kako bi lakše ušlo u uho. Coca-Cola je tvrtka čiji je glavni proizvod kokakola i u tom obliku ta se riječ nalazi u hrvatskim riječima, bilo s umetnutom crticom ili bez nje.

Marko Kovačić

Potreba za novim riječima sve je prisutnija i u svakodnevnom životu, predmeti i pojave, koji zahtijevaju nove nazive, ulaze u naš život brže nego što se za njih stignu osmisliti novi nazivi.

Nove predmete i pojave treba nekako zvati pa se brzo udomaćuju strani izrazi, često neuklopivi u domaću fonologiju i sintaksu. Te inovacije stižu zajedno s inovativnim nazivima.

Pitala sam nastavnicu hrvatskoga jezika Marianu Šerkić Despot nekoliko pitanja o današnjim tehnologijama i promjenama u jeziku, evo što ona o tome misli.

Što mislite o današnjim tehnologijama i novom jeziku na internetu?

Nove tehnologije u mnogome olakšavaju današnji način života ili, bolje rečeno, nove tehnologije nametnule su nov način života, brz, sve odmah i sada. Brzina kojom se razvijaju tolika je da nešto što je danas novo, sutra već može biti zastarjelo. Djeca su se takvom načinu života prilagodila, problem su starije generacije kojima je taj način razmišljanja i primanja informacija teži. Što se obrazovanja tiče digitalno doba donosi nove multimedijalne mogućnosti predstavljanja školskog gradiva na način koji je djeci pregledniji, razumljiviji, zanimljiviji i motivirajući. Hrvatski jezik je doživio promjene na internetu, ne samo na internetu, i u svakodnevnoj komunikaciji, usmenoj i pismenoj. U pismu se počela preslikavati engleska pravopisna norma, koriste se riječi iz engleskog jezika za koje i u hrvatskom jeziku imamo inačice, uporabljaju se osjećajnici

(smajličići), izostavljaju se dijakritički znakovi na slovima č,ć,š,ž... Prevladavaju kratice, različiti simboli.. Nameće se misao da su ljudi nepismeni ili opušten internetski jezik donosi kraj pismenosti i pravopisa kakve poznajemo, a nažalost, gubimo i jezičnu kreativnost.

Kako ćemo pisati googlati ili guglati?

Ukratko na Googlevoj tražilici ili guglu može se nešto proguglati i izguglati.

E-Dnevnik, je li to lakše od običnoga dnevnika? Koje su mu prednosti, a koje mane?

E-Dnevnik mi se sviđa zbog lakoće korištenja i općenito pristupačnosti kako učenicima tako i roditeljima. Mane su mu mogućnost nestanka internetske veze, dok su neke od prednosti da nema nepotrebnih papira, slučajan odabir učenika kod usmenog ispitivanja, lakoća unošenja ocjena iz ispita znanja (grupno unošenje), učitelj vidi samo svoj predmet te je statistička obrada podataka puno lakša, a roditelj ima bolji i jednostavniji način da prati svoje dijete.

Je li Vam lakše upisati lošu ocjenu u e-Dnevnik?

Nikada nije lako upisati negativnu ocjenu! Svi učitelji trude se motivirati učenika, potaknuti ga da ponovno odradi traženi zadatak, a negativna ocjena je zbilja krajnji produkt učenikova nerada. I tada ga motiviramo da što prije ispravi takvu ocjenu.

Hoće li se djeca igra-ti vani ako imaju mobitele, laptop ili tablet?

Ako bi nove tehnologije zaista služile obrazovnom procesu, vodeći računa o zdravlju djece, a ne da se pretvore u industriju zabave koja donosi veliku zaradu, ne trebamo se brinuti. Tabletima, laptopima smanjila bi se preteška đачka torba, a kratak rok dolaska do željene informacije potiče znatiželju i istraživački duh djeteta. Usmjeravanje djeteta na pravilno i vremenski ograničeno korištenje suvremenom tehnologijom, a na nama odraslima je taj zadatak, ne bi trebalo smanjiti prirodnu želju djece za igrom u društvu, na otvorenom. Mislim da se djeca nikada neće prestati igrati vani. Hvala nastavnici, a ja se također nadam da će djeca ostat djeca unatoč tehnologijama.

Katarina Prlenda 6. b

ODRASLI O INTERNETU

Mi živimo u suvremenom dobu, a dvije najbolje riječi kojima možemo opisati to doba su: TEHNOLOGIJA I INTERNET: Naše bake i djedovi u djetinstvu nisu imali ovakvu tehnologiju kakvu mi imamo. Oni bi umjesto sjedanja za laptopom vani čuvali stoku. Pitala sam ih što misle o tehnologiji i internetu. Evo odgovora:

Što mislite o internetu?

Baba Pave: Ništa dobro jer se preko toga može dogoditi puno loših stvari.

Baba Ane: Dobro je za budućnost naše djece, ali u umjerenim količinama.

Đedo Pero: Dobra stvar, ali netko treba nadgledati djecu.

Što mislite o tehnologiji i kako se snalazite u njoj?

Baba Pave: Imam običan mobitel koji mi služi samo za zvat i ne treba mi drugi.

Baba Ane: Preko mobitela idem na internet, šaljem poruke i zovem. I rado bih imala neki još bolji mobitel.

Đedo Pero: To je za mlade, meni to ne treba. I ja imam najobičniji mobitel koji mi služi samo za zvat.

Mislite li da je internet više dobar nego loš?

Baba Pave: Oboje.

Baba Ane: Mislim da je više dobar.

Đedo Pero: Dobar je.

Mislite li da bi bilo bolje da djeca imaju one obične telefone nego ove „pametne“?

Baba Pave: Oboje imaju pozitivne i negativne strane.

Baba Ane: Bolje da imaju pametnije.

Đedo Pero: Bolje obične.

Je li bolje ako roditelji djeci ne daju na internet ili ne smiju dopustiti?

Baba Pave: Pa, ne bi bilo lijepo da im ne daju, ali opet ne smije previše.

Baba Ane: Nek im daju, ali nek ih i kontroliraju.

Đedo Pero: Bolje da daju.

Što smatrate najvećom opasnošću interneta?

Baba Pave: Što stavljaju svoje osobne informacije i slike

Đedo Pero: Što komuniciraju s lošim ljudima

Baba Ane: Što mogu raditi gluposti.

Što su još rekli:

Baba Pave: Loše je što na internet djeca stavljaju „svoju privatnost“ i puno puta se uvrijede i oplaču zbog zlih komentara.

Baba Ane: Na internetu mogu raditi svakakve gluposti.

Đedo Pero: Na internetu se djeca mogu družiti s raznim lošim ljudima i to može utjecati na njihov privatni život.

Marijana Đuka, 6. b

Kako ste se snašli u današnje doba kad je internet jako važan i dosta ljudi ga koristi?

Baba Marija - Bilo je neobično to moram priznati. No prihvatili smo i tu inovaciju i bilo nam je drago jer znamo da nam internet može pomoći.

Što mislite olakšava li internet po vašem mišljenju svakidašnji život?

Baba Marija - O da. Ta inovacija pomaže i olakšava život današnjice.

Možete li nam reći kada je u vaše selo stigla prva televizija?

Baba Marija - Prvu televiziju je u naše selo donio jedan susjed koji je radio u Njemačkoj. I to je bila jedina televizija u selu. Slika je bila slaba jer tada nije bilo antena i drugih aparata kao danas. Televiziju smo smatrali kao čudnu kutiju koja nam je bila prozor u svijet i jednostavno nismo mogli shvatiti kako se u takvoj kutiji može vidjeti nešto kilometrima daleko. Naravno s vremenom smo se navikli na tu kutiju, no za tadašnja vremena i ljude je to bilo nezamislivo.

Znači mislite da susret s aparatima nije bio težak?

Baba Marija - Pa naravno da nije bilo jednostavno bilo je prije svega čudno. Susret s aparatima za starije ljude kao što sam ja bio je neprihvatljiv za

njihove godine. No danas je to drukčije zbog djece i mladih. Ako bi se gdje stvorila kakva prepreka jednostavno se obratiš mladim ljudima i sve je riješeno.

Mislite li da današnja djeca mnogo provode pred televizorima, mobitelima i sve ukupno na internetu?

Baba Marija - Kao što sam rekla internet i ostali uređaji kao mobiteli su dobri za informacije i pomoć, ali naravno imaju svoju tamnu stranu. Oni izazivaju ovisnost. Mogla bih do sutra pričati o tome, i o tome kako svakog dana govorim svojoj unučadi da ne bleje u mobitele i ne tipkaju stalno u to, ali eto. Danas se jednostavno čuti sa nekim udaljenim nekoliko tisuća kilometara preko tih mobitela, a u moje vrijeme je to bila zasluga pisma.

Kada smo već kod mobitela i poruka što vi mislite o današnjim kraticama i stranim riječima kod mladih?

Baba Marija - Ah što da vam kažem to je valjda njima zabavno ili kako kažu cool ili fora, ali meni

je to bez veze. Ako se mene pita strane riječi bih ostavila u stranom rječniku. Moji unuci mi znaju katkad reći bs umjesto Bože sačuvaj i cool i to, ali naravno kako se mi naviknemo na strane riječi tako ih donose sve više i više. Mi imamo jedan prelijepi rječnik i bilo bi šteta zatrpati ga stranim riječima i izrazima.

Hvala što ste nam se pridružili i odgovorili na pitanja o internetu i televiziji.

Hvala vama, bilo mi je zadovoljstvo.

Dominik Ivan Šapro, 7. a

MSM, ZNM, VJV

Internetski jezik se stvara. Dakle, internet nam je donio niz novih naziva, koji su često na engleskom nastali kao igra riječima, a u hrvatski se šire u poluprilagođenu i neprilagođenu liku te u praksi posve neprilagođeni često služe i kao tvorbena osnova za izvođenje niza novih riječi. Riječi kao npr. spammirati, cyberpolicajac, downloadati ne možemo smjestiti u uobičajenu podjelu riječi stranoga podrijetla jer te riječi nisu prošle adaptaciju na ortografskoj i fonološkoj razini, ali su poslužile kao tvorbena osnova za hrvatsku tvorbu.

Koje kratice ti najčešće koristiš? Što misliš o internet jeziku, je li koristan ili nas čini nepismenijim?**Odgovori osmaša:**

- Mislim da su nam kratice važne, poglavito smajličići koji mogu zamijeniti cijelu riječ.

- Mislim da su kratice korisne.

- Internetski jezik je koristan, jer skraćuje vrijeme pisanja. Koliko god se koristi na internetu, koristit ćemo ga i na drugim mjestima.

- Smatram da nas internetski jezik čini nepismenim, ali je puno lakši i zabavniji.

- Mislim da nekim ljudima internetski jezik koristi. Ali onima koji nisu na internetu uopće nije potreban.

- Internetski jezik nas pomalo čini nepismenijim, jer nećemo više razlikovati č i ć, sve je c te se koristi puno kratice.

- Internet jezik je koristan u hitnim slučajevima, npr. kada nam se žuri negdje mi prijatelju pošaljemo skraćenu poruku i on nas razumije. Često nas čini nepismenijim jer ne pišemo riječi po pravopisu.

- Po mom mišljenju internetski jezik nas čini nepismenijim. Većina ljudi koji se dopisuju putem facebook-a, ne pišu književnim jezikom. Često se ne koriste ni velikim početnim slovom, ni točkama, ni zarezima.

- Po mom mišljenju internet nas čini nepismenijim, zato što većina ljudi dok razgovaraju s drugim preko facebooka ili drugih internetskih stranica pišu kratice, ne obaziru se na veliko, malo slovo, zarez, točku... Ali na neki način je i koristan. Preko njega ljudi mogu pomagati npr. učenici pomažu drugim učenicima u domaćoj zadaći i sl.

- Meni se čini da nas internetski jezik čini nepismenijim. Kratice su korisne ako želimo nešto napisati u šifri da nitko ne zna na što zapravo mislimo.

- Internetski jezik ima puno kratice. Mislim da je koristan, ali ipak nas čini nepismenijim jer su se kratice počele prečesto koristiti. Puno novih riječi došlo je s interneta, najčešće engleskih riječi koje se svakodnevno koriste.

#SELFIE

SELFIE, ŠTO JE TO?

U posljednje vrijeme totalni hit na društvenim mrežama je „selfie“! Najjednostavnije objašnjeno, radi se o vlastoručno snimljenom autoportretu koji osobu na fotografiji prikazuje najbolji mogući način. Osnovna ideja jest, dakle, da osoba fotografira sama sebe držeći mobitel ili fotoaparat u ruci, a ne odlažući ga na neku površinu prije no što se namjesti za fotografiju.

Ove vrste autoportreta postojale su, jasno, i prije pojave društvenih mreža, no sam pojam „selfie“ počeo se koristiti 2005. godine zahvaljujući fotografu Jimu Krauseu. Kako se razvija tehnologija tako se mijenja i kvaliteta selfieja. Otkako su se na pametnim telefonima pojavile prednje kamere, ovakav autoportret puno je jednostavnije „okinuti“.

Selfie je prvi put uporabljen u rečenici: It was a selfie. ~ sam sam se slikao. Selfie se tu odnosi na fotografiju sebe koju je sam uslikao, dakle selfie = self-taken photo (of oneself). To je nekakav: vlastoručno načinjen snimak/fotka (samog sebe) svojeručno, svojeručke, vlastoručno, vlastitom, svojom rukom snimljena fotografija (sebe) samouslikana, samosnimljena fotografija (samog sebe) fotografski autoportret.

Riječ selfie je 2013. g. osvojila titulu „riječ godine“, a viši znanstvenik s Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Antun Halonja, predložio je nekoliko hrvatskih riječi za prijevod riječi selfie: osobnjača, sebić, samoslik, ja-slika, zrcalka. Niti jedna od ovih riječi nije zaživjela u hrvatskome jeziku, tko zna, možda se pronađe neka nova koju će Hrvati prihvatiti.

Paula Jakobović, 6. a

OSNOVNI KRATICE ZA UČITELJE

- NMG - ne mogu
- ŠK - škola
- ZAS - zašto
- NMZ - ne može
- BFF - best friend forever - najbolji prijatelji zauvijek
- NZ - ne znam
- <3 - srce
- TB - tebe
- SRY - sorry-oprosti
- LOL - hahahahaha
- OK - dobro
- OMG - molim
- :) - smješkaj
- KSK - alo
- PLZ - please - molim te
- VTNNS - volim te najviše na svijetu
- ODL - odluči
- BZVZ - bez veze
- BS - bože sačuvaj
- KNTM - kontam
- MYB - maybe - možda
- STV - stvarno
- 4 you - for you - za tebe
- SIS - sestra
- ODG - odgovori
- NMVZ - nema veze
- TNX - hvala
- :* - poljubac
- WTH - what - molim
- MOB - mobitel
- KOMP - računalo
- VT - volim te
- SUP - super

E-BONTON

ODNOSNO KAKO SE PONAŠATI NA INTERNETU OBJAVLJUJU OSMAŠI:

1	Ne objavljuj tuđe slike u svrhu zloupotrebe.	6	Ne smije se hakirati tuđe Facebook profile.
2	Ne objavljuj neprikladne slike.	7	Ne smiju se slati poruke kojima se vrijeđaju drugi.
3	Ne predstavljaj se lažnim identitetom.	8	Ne smiju se slati prijeteće poruke.
4	Ne vrijeđaj i ne vrši nasilje preko društvenih mreža.	9	Poštuj autorska prava.
5	Ne prihvaćaj prijateljstvo na Facebook-u ako ne poznaš osobu.	10	Ne smije se pisati velikim tiskanim slovima; to znači da 'vičemo'.
		11	Ne smije se psovati i ružno izražavati

DISLAJKAJ MRŽNJU

Osmaši su napravili i pravila za govor mržnje:

1. Govoriti istinu i ohrabrivati druge.
2. Ne koristiti ružne riječi.
3. Ruganje zabranjeno.
4. Pomozi, oprost, hvala - koristi ih često.
5. Laž je zabranjena, kleveta isto tako.
6. Ne uzvraćaj na mržnju.

Osmaši su se složili da govor mržnje nije govor slobode i upozorili da je to čak kažnjivo djelo.

Sedmaši su ovo napisali na temu „Dislajkaj mržnju“:

- Svi recimo ne mržnji, zato jer kad bi svi ljudi mrzili, bilo bi dosta ratova i ljudi ne bi međusobno komunicirali. Zato svi recimo ne mržnji i svi recimo da ljubavi i miru! (Lusi Pušić)
- Stop mržnji. Ona uništava prijateljstva. Mržnja je otrov! (Petra Deranja)
- Dislike mržnju: - Uništava prijateljstva!
  - Uništava samopouzdanje!
  - Potiče nasilje!
  - Nepotrebna je! (Lana Đuka)

VALENTINOVSKA PORUKA NA INTERNETSKOM JEZIKU

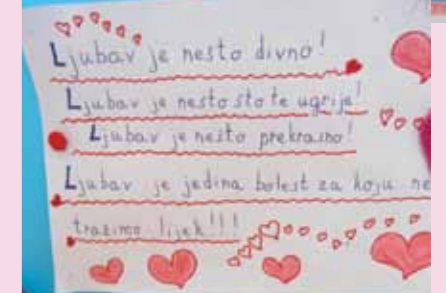
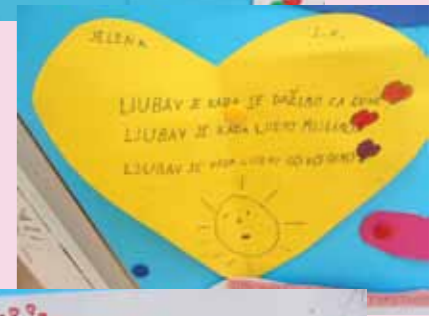
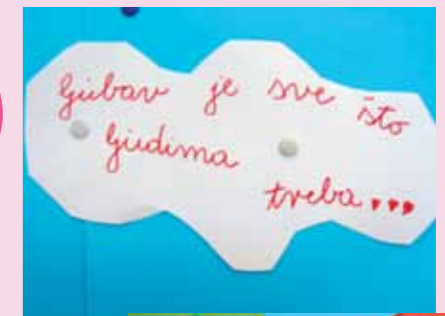
Vtnncs — volim te najviše na cijelome svijetu
 <3<3<3 — zarotirate li u lijevu stranu vidjet ćete da znakovi <3 tvore srce
 VTP♥VTN♥♥♥♥ — volim te puno; volim te najviše
 I♥you! — I love you!
 IU — I love you

RADIONICA : JEZIK LJUBAVI ostao isti u očima naših trećaa i četvrtaša - nema interneta

Naveli su ove rečenice ljubavi:

- Volim mamu, tatu, sestru i baku. *Mario Božinović 3. a.*
- Pomaganje drugima! Druženje s drugima! Posuđivati stvari drugima! *Ilija Ivić 3. a.*
- Ručati zajedno! Kad kažeš mama volim te. Prijatelja zagrli i ponudi mu pomoć. *Petra Desin 3. a.*
- Ljubav je vjera, duša i srce.
- Ljubav je kada pomažem.
- Ljubav je kad doručujemo zajedno.
- Ljubav je kad idemo na putovanja. *Laura Bokarica 3. a.*
- Osmijeh. *Lea Dimnić 3. a.*
- Pomoći starijima! *Marin Miljak, 3. a.*
- Uspavati sestru! *Ivo Đuratović, 3. a.*
- Pomoći prijatelju učiti matematiku. Tati pomoći oprati auto. *Leona Vukić, 3. r.*
- Ti si najbolja na svijetu. Odmori se. *Nika Miloglav 3. a.*
- Dati ružu nekome. Bako mogu li ti pomoći? Djede smijem li ti pomoć iznijeti spenzu! *Iva Maslač 3. a.*
- Kupiti dar. *Jelena Schmuck 3. a.*
- Pomažem mami očistiti kuću sa ljubavi. Svoju tetku volim i svoje roditelje i rođake. *Maris Ramadan, 3. r.*
- Zagrliti nekoga. *Dominik Zglav, 3. a.*
- Razveseliti ga. *Laura Zalokar. 3. a.*

RADIONICA

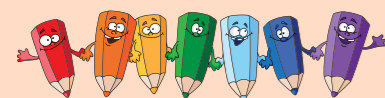
DARUJ MI SVOJ ŠARENI SVIJET

Moj svijet je k'o bojica što boja.
Moj svijet je k'o lopta što se baca u vis.
Moj svijet je k'o truba što svira.
Moj svijet je k'o lak što lakira.

Stela Prlenda

Moj svijet je lijep, nasmijan, pun cvijeća i ima puno životinja.

Luka Salatić

Moj svijet je prekrasan,
lijep, sretan, divan, pun sreće,
pun ljubavi, pun boja.

Petrunjela Prkoča

Moj svijet je ljubav.
Moj svijet je more.
Moj svijet je nasmijan.
Moj svijet je brojalica.
Moj svijet je prijateljski.

Zrinka Šmanjak

RADIONICA:

DVORAC HUMANOSTI

Uz poučnu priču o kralju koji je naučio da ima kraljeva bez oružja, vojske, novaca sluga i bogastva učenici su izgradili svoj dvorac humanosti. Svaki kamen je imao poruku jednog učenika poput: pravednosti, darivanja, strpljivosti, poštenja, mira, ljubavi, nenasilja, iskrenosti, otvorene komunikacije. Osim dvorca izgrađenog kamenima ljubavi, kao u životu, nije sve idealno., pa su na dvorac bile bacane kugle da razore njegovu ljepotu. Kugle (naračaste) nisu razorile dvorac iako su bile jake. Na svakoj kugli učenik je napisao svoju predodžbu što može razoriti dvorac humanosti: mržnja, ljutnja, nasilje, svađa, uvreda, škrtost, neiskrenost i sl.

RADIONICA:

ZAMIŠLJAJ I ČARAJ SAMO NE VARAJ

Kada bih bio mama, ja bih...

voljela imati posao. (Nikolina Rašica, 6. a)
dao svojoj djeci sve na svijetu. (Antonio Pavlič, 6. a)
bio dobar kao i moja mama. (Pero Burđelez, 6. a)
pjevao uspavanke. (Josip Brajković, 6. a)
bila brižna i nesebična. (Lara V. Ilić, 6. a)
pazio na svoje bližnje i ostale, te im pružao ljubav (Loren Baletić, 6. a)
učila svoju djecu da budu poštena i voljela ih. (Karla Burđelez, 6. a)
kuhao bih najbolji ručak. (Josip Trković, 6. b)
voljela svoju djecu najviše na svijetu. (Katarina Prlenda, 6. b)
bila nježna i puna razumijevanja. (Mihaela Bećir, 6. b)
odgajao djecu i učio ih da rade dobra djela (Ivan Kolić, 6. b)

Kada bih bio tata, ja bih...

uzdržavao svoju obitelj i štiti ih od svih zlih stvari. (Paulo Marinović, 6. a)
pomagao svojoj djeci i odgajao ih. (Karla Burđelez, 6. a)
igrao nogomet sa svojom djecom. (Pero Bjeloš, 6. a)
udovoljavao bih djeci i pomagao ženi. (Mihael Kukuljica, 6. a)
radio bih marljivo da prehranim obitelj. (Luka Fiorović, 6. a)

bio najbolji tata na svijetu. (Luka Đivanović, 6. a)
imala bih razumijevanja. (Mihaela Bećir, 6. b)
pomagao bih djeci sve što im je potrebno. (Rene Kulenović, 6. b)
igrao, smijao i bio dobar. (Denis Kolić, 6. b)
marljivo radio da moja obitelj dobro živi. (Josip Trković, 6. b)
bio ponosan na svoju djecu. (Vlaho Bronzan, 6. b)

Kada bih bio brat/sestra, ja bih...

bila najposlušnije dijete. (Antonio Pavlič, 6. a)
bio bolji prema bratu. (Pero Burđelez, 6. a)
pomagao bih bratu/sestri oko domaćih radova. (Ivo Vukić, 6. a)
bio uzor bratu/sestri. (Pero Bjeloš, 6. a)
bio drag, zanimljiv, smiješan, suosjećajan, pažljiv. (Antonela Djaković, 6. a)
pomagao braći i sestrama u svemu. (Josip Trković, 6. b)
igrao se sa braćom i sestrama i pomagao bi im oko školskih obaveza. (Stane Stanoš, 6. b)
pomagala mami oko mlađeg brata. (Marijana Đuka, 6. b)
slušao bih stariju braću. (Denis Kolić, 6. b)

Kada bih bio pjesnik, ja bih...

proputovao bih cijeli svijet i išao po turnejama. (Lauren Baletić, 6. a)
posvetio jednu pjesmu svima tužnima na svijetu. (Mihael Kukuljica, 6. a)
pola svoje zarade dao bih siromašnima. (Luka Fiorović, 6. a)
bila maštovita i pisala bih o lijepim stvarima. (Paula Jakobović, 6. a)
napisala bih najljepšu pjesmu svojim prijateljima. (Katarina Prlenda, 6. b)
bila bih inspirativna i imala bih bujnu maštu. (Mihaela Bećir, 6. b)
pisao o svom kraju. (Josip Trković, 6. b)

Kada bih bio učitelj, ja bih...

pomagao bih učenicima u zadacima. (Antonio Pavlič, 6. a)
bio blag. (Pero Burđelez, 6. a)
pokušao naučiti djecu što bolje mogu. (Ivo Vukić, 6. a)
ne bih davao jedinice. (Paulo Marinović, 6. a)
manje bih opterećivao djecu nekim stvarima. (Marko Seper, 6. b)
učila djecu, ne bih se derala, nego bi ih lijepo naučila lekciju. (Nicol Šačić, 6. b)
se potrudila da moji učenici imaju dobre ocjene. (Marijana Đuka, 6. b)
imala strpljenja i bila ljubazna prema učenicima. (Mihaela Bećir, 6. b)

Kada bih bio
ravnatelj škole
ja bih...

Kada bih bio ravnatelj škole, ja bih...

uveo da odmor duže traje. (Karla Burđelez, 6. a)
organizirao više izleta. (Pero Bjeloš, 6. a)
brinuo bih se o okolišu i o školi. (Luka Fiorović, 6. a)
se brinuo da djeci bude što bolje u školi i da s veseljem dolaze u svoje učionice. (Ivo Vukić, 6. a)
dobro plaćao učitelje i omogućio što bolji standard učenja učenicima. (Josip Trković, 6. b)
ukinuo testove. (Vlaho Bronzan, 6. b)
zaposlila samo dobre i drage učitelje. (Katarina Prlenda, 6. b)

Kada bih bio direktor cirkusa, ja bih...

što manje iskorištavao jadne životinje. (Ivo Vukić, 6. a)
djeci davao besplatan ulaz. (Paulo Marinović, 6. a)
izašao na pozornicu i bio brat blizanac klaunu. (Lauren Baletić, 6. a)
se zabavljao. (Luka Puljić, 6. a)
se potrudio da cirkus bude što bolji. (Božo Rilović, 6. b)
bio luckast. (Vlaho Bronzan, 6. b)
osmislila i izvela najbolju predstavu za djecu. (Katarina Prlenda, 6. b)
hodao po žici. (Leon Spahić, 6. b)

Kada bih bio načelnik, ja bih...

uljepšao naš kraj. (Luka Đivanović, 6. a)
napravio sve da moje mjesto bude što naprednije. (Mihael Kukuljica, 6. a)
gradio igrališta. (Luka Puljić, 6. a)
uveo bi neka nova pravila. (Domagoj Miloglav, 6. b)
organizirala neku humanitarnu akciju. (Stane Stanoš, 6. b)
uveo da sve radi svaki dan. (Leon Spahić, 6. b)
napravila sve da moji ljudi budu zadovoljni. (Katarina Prlenda, 6. b)

Kada bih bio pjesnik,
ja bih...

Kada bih bio (izaberi životinju), ja bih...

lav, ja bih pojeo svu stoku. (Lukša Prokurica, 6. a)
pas, ja bih čuvao kuću. (Antonio Maslač, 6. a)
mačka, ja bih spavala i ljenčarila. (Lara V. Ilić, 6. a)
majmun, ja bih se glupirao. (Lauren Baletić, 6. a)
mrav, ja bih skupljao hranu. (Luka Puljić, 6. a)
ptica, ja bih letjela cijelim svijetom. (Nicol Šačić, 6. b)
mravojed, ja bih jeo mrave. (Ivo Mujo, 6. b)
ptica, ja bih ujeo svakog. (Rene Kulenović, 6. b)
slon, zgazio bih mrave. (Vlaho Kolić, 6. b)

Kada bih bio (izaberi bilo što), ja bih...

kamen, stajao bih na mjestu. (Pero Burđelez, 6. a)
dimnjačar, čistio bih dimnjak. (Lukša Prokurica, 6. a)
nogometaš, davao bih dio svoje plaće u dobrotvornu svrhu. (Ivo Vukić, 6. a)
kapetan, plovio bih sigurno. (Paulo Marinović, 6. a)
vatrogasac, gasio bih požar najbolje što mogu. (Luka Đivanović, 6. a)
volonter, ja bih pomagala ljudima koji nemaju hrane, pitke vode, novaca... (Nicol Šačić, 6. b)
gumica, brisao bih slova. (Ivo Mujo, 6. b)
more, čuvala bih brodove i pokušala održati ne previše hladnu temperaturu, da se ljudi mogu opuštati u toplom moru. (Mihaela Bećir, 6. b)
flash, ja bih bio kao munja i bio bi za sekundu u New York-u. (Denis Kolić, 6. b)
duga, na mom kraju bi bilo blago. (Domagoj Miloglav, 6. b)

RADIONICA: RASTRGANO SRCE

Razgovarali smo o jeziku ljubavi, ali i jeziku mržnje. Učenci su crtali srca s pozitivnim i ohrabrujućim porukama i to smo nazvali **RIJEČI KOJE LIJEČE**. Nasuprot tome napisane su u rastrgano srce **RIJEČI KOJE BOLE**. Zaključili smo da trebaju uvijek biti pozitivni, empatični, susjećajni. Pročitali smo im poruku o pet jezika ljubavi:

1. potvrdne riječi
2. zajedničko kvalitetno vrijeme
3. darivanje
4. djela služenja
5. zagrljaj i poljubac uz osmijeh

POTOM SMO IM ISPRIČALI PRIČU O RUŽI

Njemački pjesnik Rilke boravio je neko vrijeme u Parizu. Idući na sveučilište svakog je dana u dvorištu svoje prijateljice Francuskinje prolazio vrlo prometnom ulicom. Na tom putu, iza jednog ugla, redovito je sjedila neka prosjakinja, koja je od prolaznika tražila milostinju. Sjedila je uvijek na istom mjestu, nepomična kao kip, s ispruženom rukom gledajući u zemlju. Rilke joj nikada ništa nije udijelio, dok je njegova prijateljica znala spustiti koji novčić. Jednog dana mlada žena začuđeno upita pjesnika: „Zašto nikada ništa ne daš onoj sirotici?“ „Trebali bismo udijeliti nešto njezinom srcu, a ne u ruke“ odgovorio je pjesnik. Slijedećeg dana Rilke se pojavio s prekrasnom, tek procvatom ružom. Stavi je prosjakinji u ruku i htjede proći. Tada se dogodi nešto neočekivano. Sirotica je podigla oči, pogledala pjesnika, brzo ustala, uzela njegovu ruku i poljubila je. Otišla je stišćući ružu na grudima. Cijeli tjedan nisu je vidjeli. Osmoga dana pojavila se na istom uglu. Bila je nijema i nepokretna kao i uvijek. „Od čega je živjela sve ove dane, kad nije ništa dobila?“ upitala je mlada Francuskinja. „Od ruže“, odgovori pjesnik.

RADIONICA ZA DAN KRUGA I PLODOVA ZEMLJE

Pričom Tina Kolumbića „Priča o kruhu i nogometu“ obilježili smo Dane kruha i zahvalnosti za plodove Zemlje. Zaključili su kako se kruh i hrana ne smiju bacati jer ima puno gladne i siromašne djece koja taj kruh trebaju.

Slika Eva Luna Ivić, 1. razred.- Košara puna toplog peciva i anđeo

RADIONICA: ZA MENE JE SREĆA

Za mene je sreća
 Marin: „Sreća je pomagati starijima“
 Jelena: „Sreća je osmijeh.“
 Antonija: „Sreća je ići u školu.“
 Laura Z.: „Sreća je kad imamo mamu i tatu koji nas vole.“
 Maris: „Sreća je naći pedeset lipa na ulici.“
 Jelena: „Sreća je kad nađeš djetelinu s četiri lista.“
 Lea: „Sreća je kad možeš lijepo čitati.“
 Leona: „Sreća je voljeti.“
 Lea: „Sreća je kad dobiješ brata ili sestru.“
 Učenci 3. razreda i nastavnica Marija Macan s asistenticom Tanjom Pulić

RADIONICA: SLIKE O PRIJATELJSTVU

Davorka Lolić

U četvrtak 3.12. našoj razrednici Mari bio je rođendan. Odlučili smo je iznenaditi i napraviti nešto za nju kako bi nas se uvijek sjetila. Razmišljali smo kako bi bilo dobro da je iznenadimo tortom. Odlučili smo da na torti bude Kleopatra zbog toga što je ona njen omiljeni lik iz povijesti. Napravili smo sami čestitku i u njoj napisali sve što smo zapravo mislili o njoj i o tome kako je jako draga nastavnica. Jedan učenik napravio je od balona njeno ime, i uz to smo još kupili 48 balona, bombonjeru i veliki buket. Na taj dan njezin sat smo imali tek 5. školski sat, zbog toga nam je to bio veliki problem. Sat prije imali smo glazbeni i nastavnicu smo zamolili možemo li 10 minuta prije kraja sata sve pripremiti i napuhati sve te balone. Nastavnica nam je dopustila, te kada smo napuhali balone, stavili ih u vreću i sakrili ih u WC, a dvije učenice su sve to čuvala. Plan je bio takav da joj jedan učenik reče kako je zove ravnateljica. Kada je pošla iznijeli smo sve i postavili na njen stol, a balone pobacali po podu. Kada je ušla u razred jako se iznenadila. Donijeli smo svijeću koja svira i prskalice. Nastavnica se jako veselila, te je naglas pročitala čestitku. Zamalo se rasplakala kada je pročitala to da ćemo je pamtili po njejoj dobroti, a ne po povijesti i geografiji, predmetima koje ona predaje. Također smo donijeli sok, čaše i tanjure i svi se počastili. Na kraju smo se zajedno slikali, zabavili i lijepo proslavili njen rođendan. Rekla nam je da smo je jako iznenadili i da joj je to najbolji rođendan u životu. Prisjetili smo se i toga kako smo sada već 7. razred i da su sve ove godine jako brzo prošle. Rekla nam je i to da smo joj jako drag razred i kako će nas se često sjetiti kada odemo u srednju školu.

Ivana Pivčić, 7. a

RAZREDNIK, OSOBA KOJU VOLIMO

...A JE TO....

Crtani film je vid filmske umjetnosti. U crtanom filmu su likovi i pozadina nacrtani. Za jednu sekundu animiranog filma potrebne su 24 sličice. Crtani film nije bilo kakva animacija, već mora imati radnju. Tvorac prvog animiranog filma je Emile Reynaud, a prikazan je 28. listopada 1892. godine. Najpoznatiji tvorcii crtanih filmova su Walt Disney, Chuck Jones, Winsor McCay, Hayao, Dušan Vukotić... Države najveći proizvođači crtano g filma su SAD i Japan. Crtići su važni u sprječavanju nasilja jer više oslobađaju od napetosti.

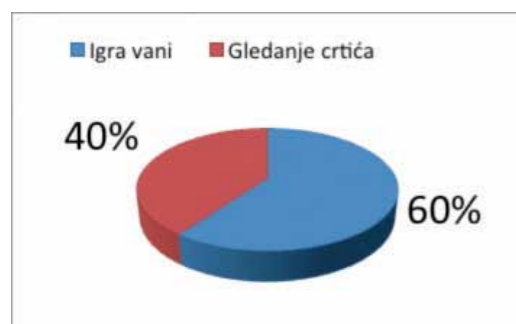
ŠKOLARCI O CRTANIM FILMOVIMA

Igrom asocijacija na riječ crtić dobili smo odgovor učenika 2. a razreda: Vragolasti Denis (Dominik Rašica), Mickey Mouse (Petra Radoš), Šegrt Hlapić (Pavla Drašković), Doktorica Pliško (Antonia Pavlič), A je to (Antonija Tošić), Jagodica Bobica (Mary Kate Kapetanić), Mister Bean (Zrinka Šmanjak), Tom i Jerry (Viktorija Agović), Rio2 (Marija Bećir), Sem i Cat (Ivona Protrka), Super man (Pero Jakob Kapetanić), Ptica trkačica (Petrunjela Prkoča), Pink Panther (Marija Štaka), upali televizor (Luka Salatić), Spužva Bob skockani (Marijana Kličan), Garfield (Nikola Mršić), Frozen (Stela Prlenda). "Kao što vidimo asocijacija na crtić je gotovo uvijek ime nekog junaka crtano g filma. Evo što su rekli kada smo ih upitali „Što roditelji kažu za crtiće?“. „Kažu da su smiješni (Pavla Drašković), da su neki crtići poučni (Antonia Pavlič), da su dosadni (Antonija Tošić), da nisu dobri za oči (Zrinka Šmanjak), da ih ne gledam nego da učim (Marija Štaka), da ih ne gledam puno (Ivan Ban), da su super (Daniel Miljak), da su glupi (Bruno Čupić), da su dobri (Ivica Saulan), da su zabavni (Marijana Kličan)“. Podijeljena su stajališta roditelja o poučnosti i vrijednosti crtića.

Upitali smo ih i koliko dugo vremena provode gledajući crtiće: 1 sat i 30 minuta (Ivano Magud), ne gledam ih (Ivan Ban), 1 sat (Juraj Radonić), 30 minuta (Petar Bijadija), 5 minuta (Antonia Pavlič), 2 sata (Petra Radoš), 45 minuta (Dominik Rašica), 15 minuta (Nikola Mršić), 4 sata (Ana Schmuch).“ Ukupno gledanje crtića je predugo.

Odgovarali su naši drugaši i na pitanje što si naučio iz crtića. Evo mudrih misli: „Jezik i prijateljstvo (Stela Prlenda), biti dadilja (Ivona Protrka), da se ne smije biti puno na kompjuteru (Petrunjela Prkoča), biti hrabar (Luka Salatić), biti dobar prijatelj (Ana Schmuch), da se ne smije rugati, tući i gristi (Antonija Tošić), da se ne smije praviti zločin (Ivano Magud), da se stalno glupiram (Bruno Čupić), da se ne smije puno gledati crtiće (Ivan Ban), da je lijepo pomagati drugima (Petra Radoš), kako biti smiješan (Marijana Kličan).“

Na pitanje što im je draže igrati se vani ili gledati crtić, 60% drugaša je odabralo da im je draže igrati se vani, nego gledati crtiće, a 40% obratno. Možemo zaključiti da pomalo postajemo ovisnici o TV-u.

Stela Prlenda, 2. r.

Luka Salatić, 2. r.

MOJI SNOVI U CRTANOM SU STVARNI

Na pitanje kakav bi bio tvoj najljepši crtić. Evo odgovora učenika 4. a razreda: „Kako ja i moji prijatelji igramo nogomet (Bruno Miloglav), poučan i zabavan (Mia Tošić), sve isto samo bih produžio više da bude 70, 80 epizoda (nepotpisan), imao bih puno istraživanja, akcije, znatiželje i zezanja (Đuro Drašković), bio bi lukav (nepotpisan), bilo bi super da naprave crtić o mom životu kao što su napravili igricu o životu Kim Kardashian (Karmen Bogdanović), nogomet, smijeh i igra (nepotpisan), da sam ja pjevačica koja je jako poznata (Lara Bandžar), volio bih da bude jako smiješan (Paolo Đivanović), livada (Marko Marasović), htjela bih da ima puno prijateljstva i smijeha (Kelly Degirmendžić), moj najdraži crtić je dobar, naučim nešto i smijem se (Pero Bokarica), volio bih da ima neki crtić u kojem se svi družu kao družba Pere Kvržice (Josip Štaka), da ja mogu letjeti i spašavati ljude (Ivuša Burđelez), puno životinja (Petra Sekondo), kako ljudi istraživaju na planetu na kojem ima živih bića. (Anton)“

Učenici 4. b. razreda odgovarali su na isto pitanje: „Bio bi smiješan (Tonka Bušković), bio bi smiješan, čaroban, sladak... (Petra Mujo), moj najljepši crtić je smiješan i super, a onda se ukine (Kristian Kortizija), crtić bi bio zanimljiv (Petra Rilović), volio bih da crtići imaju smijeh, zabavu i akciju. (Jakov Cvjetković), bio bi pun romantike i napetosti (Hrvoje Obad), moj najljepši crtić bio bi uzbudljiv, zanimljiv i smiješan (Ilija Letunić).“

CRTANI FILMOVI NISU SAMO ZA MALU DJECU

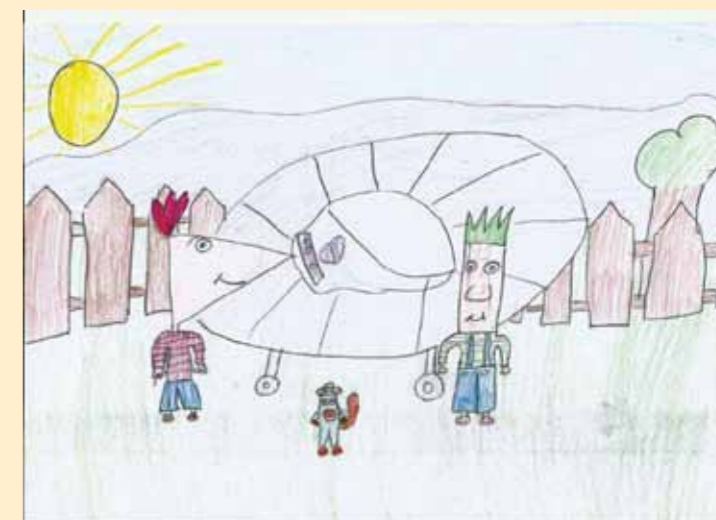
Postavili smo par pitanja i roditeljima. Na pitanje kojeg se crtića najradije sjećaju i zašto evo odgovora: „Tom i Jerry - jer su bili zabavni i smiješni, jer u njima nije bilo nasilja, bili su potpuno prilagođeni djeci, uživali smo u njihovim nepodopštinama, opuštao je.

- Kalimero - bio je puno drugačiji od drugih, uvijek je bio spreman pomoći.
- Pink Panther - jer uvijek nadmudri druge.
- Gospodari svemira - prikazivao se samo ljeti kada nije bilo škole.
- Pčelica Maja - nije ih bilo previše, jedva se čekala nedjelja ujutro da se pogleda malo dulji crtić.
- A je to - bili su mi najdraži.
- Štrumfovi - bili su vrlo složni.“

Upitali smo ih i koliko su dugo gledali crtiće: „Do 4. razreda, do 18. godine, ne puno, najviše do 1 sat, od 3. do 6. razreda, do 10. godine, nikada nisam prestao, do kraja osnovne škole, oko 15-ak minuta, po 30 minuta, pogledam ih i danas sa svojom djecom, 20 minuta.“

Na postavljeno pitanje jesu li današnji crtići prepuni nasilja, evo odgovora roditelja: „Kako koji, da prepuni su brutalnog i nepotrebnog nasilja, danas da prije nije bilo takvih crtića, manje-više svaki, nema pravog crtića kao i prije.“

Roditelji bi crtiće s manje nasilja što je važno za prenošenje vrijednosti mladima.

ODGOVARALI SU NAŠI ČETVRTAŠI I NA PITANJE ŠTO SI NAUČIO IZ CRTIĆA I EVO „MUDRIH MISLI“:

„Kako treba pomagati prijateljima (Bruno Miloglav), naučila sam glumiti (Mia Tošić), engleski i da nije sve moguće u stvarnosti kao u crtiću. (nepotpisan), naučio sam engleski jezik (Đuro Drašković), kako je miš pametniji nego mačka (nepotpisan), naučila sam da treba biti dobar prijatelj, kao što je Spužva Bob bio Patriku (Karmen Bogdanović), mnogo o prijateljstvu (nepotpisan) pa iz Ptice trkačice da kad ti netko ide podvaliti pa nikada ne uspije (Lara Bandžar), naučio sam da trebam poštovati starije i druge (Paolo Đivanović), ništa (Marko), naučila sam da se lijepo ponašam i budem jako sretna (Kelly Degirmendžić), naučio sam engleski jezik i dosta ostaloga (Pero Bokarica), engleski jezik (Kruno Miljak), kako je dobro biti dobar (Josip Štaka), naučio sam malo drugih jezika (Ivuša Burđelez), ništa (Petra Sekondo), malo pričati engleski (Anton), naučila sam da svakome treba pomoći (Tonka Bušković), naučio sam da se mogu šaliti (Dominik Štaka), naučila sam da moraš svakome pomagati i da budeš pošten prema svima (Petra Mujo), naučio sam da crtić nije stvaran (Mario Žagar), iz crtića sam naučio da je bolje biti dobar, nego biti kriminalac (Kristian Kortizija), iz crtića sam naučio da ne smijem biti plačljivko (Ivan Taraš), naučio sam da dobro uvijek pobijedi zlo (Petra Rilović), iz crtića sam naučio da uvijek dobro pobijedi zlo (Jakov Cvjetković), iz crtića sam naučila da treba biti dobar, hrabar i poslušan (Anđela Dragić), naučio sam da dobro uvijek pobjeđuje (Hrvoje Obad), iz crtića sam naučila da moram biti hrabra (Ilija Letunić).“

Učenici su naučili mnoge odgojne vrijednosti, ali i konkretne stvari poput engleskog jezika.

Nika Mujo, 7. b.

VUKOVAR

Vukovar, grad heroja!
U njemu žrtvama nema broja.
Križ krvavih boja.
Ovčara usred polja.
Vodotoranj još se neda.
Ali ruševine svatko gleda.
Ružne slike razgleda.

PŠ Popovići

ŠUMSKI TULUM

Pala je noć. Ljudi su zaspali. Organizirat ćemo tulum za sve životinje. Ja, sova Luka, zadužen sam za katering. Obično to budu grickalice: čips, smoki i sl., a piće: voda, coca cola i još par negaziranih sokova. Taj tulum pravimo negdje daleko u srcu šume gdje nas ljudi ne čuju. Bit će nas puno, jer to nije bilo kakav tulum. To je tulum za otvaranje životinjskog hotela s pet zvjezdica. Dali smo mu ime „U ŠUMARKU SKRIVENOM“. To je ime smislilo ćuk Ivica, moj najbolji prijatelj. I tako svi smo se skupili. Tulum je prošao u najboljem redu. A vrpca je presjekla tko drugi nego lisica Kolinda, ona je ipak najzgodnija među nama!!!

Luka Đivanović 6. a

JESEN U JABUCI

U jedno predivno subotnje jutro pošla sam se šetati. Bila je jesen moje najdraže godišnje doba. Dok sam šetala gazila sam po lišću koje je imalo onaj hrskavi zvuk. Vidjela sam veliko stablo i na njemu je bila jedna crvena jabuka koja kao da je čekala baš na mene. Morala sam se penjati do nje, a to je bilo jako teško. Nakon nekoliko minuta jabuka je ipak bila moja. Nisam je željela pojesti pa sam je spremila u džep. Ubrzo je počela padati kiša pa sam počela trčati do kuće. Kada sam došla bila sam jako mokra, ali bila sam sretna jer je tu bila moja crvena jabuka, a kroz nju doticala me JESEN.

Petra Šmanjak 5. a

JESEN

Kada svuda lišće žuti,
a vani još kiša pada,
čini mi se da je tada
jako dosadno svima nama.

Mogli bismo se tad u fotelju zavaliti,
Ispred televizora mačku gnjaviti,
ali nekako je ljepše vani
gdje su prijatelji znani i neznani.

Jesen je meni skroz uredu,
puna je boja i ruke ne zebru.
Miriše voće, miriše peč
i nije dobro odmah poći leć.

Neću dopustit kiši da me plaši!
Uzet ću loptu i izać ću vani,
Neka mi kosa vlažna bude,
Ali znam da u srcu neće biti tuge.

Petra Šmanjak, 5. a

Petar Bijadžija 2. a

„DA“ IZBJEGLICAMA, „NE“ NETOLERANCIJI

Do prije nekoliko dana nisam ni znao što znači riječ izbjeglica. Odjednom se ta riječ stalno počela govoriti na televiziji, radiju, u razgovoru odraslih osoba i u raznim ustanovama. Nisam ništa znao o Siriji, a sada znam da je u toj zemlji rat i da ljudi iz nje bježe. Sjetio sam se da mi je mama bila izbjeglica. Pričala mi je da su se ona, baka i tetka skrivale u Dubrovniku gdje su bile smještene u jednom od hotela. Tamo su živjele izbjeglice, a moja je mama tada imala šesnaest godina. Jedan joj je pas ukrado staruku pa je hodala danima u nekoliko brojeva većim cipelama iz humanitarne pomoći. Tog psa su moji baka i djed povelili sa sobom u Konavle. Poživio je puno lijepih psećih godina. Mami se nije sviđjelo biti izbjeglica. Ne znam nikoga kome bi se to sviđjelo. Žao mi je gledati izbjeglice iz Sirije, pogotovo malu djecu koja plaču. Bez svog doma, bez prijatelja, poneki i bez roditelja, u stranoj zemlji. Kao što je moja mama dobila cipele tako i njima treba pomoć. Ne bih volio biti izbjeglica, ali niti napadač. Ja ne volim ratove. Oni čine samo zlo. Bože, molim te spasi sve ljude i neka svaka obitelj bude zajedno.

Antun Pendo, 5. a

NOĆ U ŠUMI

Ja sam jež koji živi u mirnoj, ali zimi malo hladnijoj šumi. Stanujem u ulici Živih stabala broj 5. Ta ulica ima malo čudan naziv, ali posve stvaran, stabla su živa. Imam susjeda koji nikad ne spava pa mi nikad nije dosadno. On za doručak, ručak i večeru jede, odnosno pija tople zrake sunca koje grije najjače u Travanj, to je naša riječ za podne. Siječanj je jutro, a prosinac noć. Sinoć sam se išao nahraniti u tuđi vrt u šumi. Najviše volim jesti susjedove smokve jer njega to nervira. Ušao sam u vrt i počeo se kotrljati, te sam svojim ostrim bodljama pokupio puno smokava, ali odjednom susjed Stablo svojom nogom je stao na mene i na moje bodlje, pa je pao kao kad Ronaldo simulira. Ne bih mu bio u koži. Bio je jako ljut na mene, no dao sam mu smokvu koja ga je oraspoložila. Došli smo zajedno kod mene doma, no susjedu je kućica bila jako mala. Ja sam imao večeru kao iz snova, male smokvice, a Stablo je bilo s natečenom nogom i s tužnim izrazom na licu.

Lauren Baletić, 6. a

Josip Brajković 6. a

grupni rad učenika 5.B

VOLIM TE

Voljena moja!
Oduvijek sam te želio.
Lovim te u snovima.
Imam te rado u srcu!
Molim Boga da te otkrijem.

Tad kad te otkrijem,
E, onda ću ti pokazat ljubav prema nogometu!

Josip Štaka, 3. r.

KRUH

Baka meni peče kruh.
Već mi raste trbuh.

Na njega stavljam čokoladu,
A ponekad i marmeladu.

Otvora se peč,
A ja dotad moram leć.

Najviše ga volim jest
Kada mogu dobro sjest!
PŠ Popovići I PŠ Radovići

SVETI NIKO

SVETI NIKO IDE PREKO BRIJEGA,
PREKO TRAVE, PREKO SNIJEGA.

NA KAMINU ČIZMICE STOJE
I SITNE SATE BROJE.

ČEKAJU DA SE NAPUNE DO VRHA
DA BUDEMO PUNOG TRBUHA

DOBROJ DJECI SLATKIŠE DONOSI
I NJIMA SE PONOSI.

ZLOČESTOJ DJECI KRAMPUS ŠIBE DAJE
I POKVARI IM SLAVLJE.

KAD SE SPREMAMO NA POČINAK POČI
SVETI NIKOLA ĆE DOĆI.

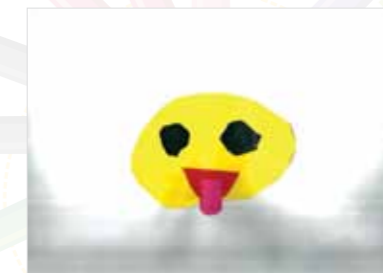
STARČIĆU DRAGI VOLIMO TE MI.
NESTRPLJIVO TE ČEKAMO SVI.

PŠ Popovići

ISPOD STREHE

Lastavice su ptice selice, dolaze iz Afrike. Kad je u Africi zima one dolaze kod nas. Ako ostanu ovdje zimi umiru jer im se zaledi krv. Uvijek znaju put jer u glavi imaju kartu. Dugo lete da stignu do cilja. Lastavice su nevjerovatna bića. Prave gnijezdo od grančica i zemlje.

Robert Prusina 2. r.

Pero Kapetanić 2. a

MOJA NAOPAKA BAJKA

Crvenkapici je vuk razbio kuću, i pojeo je. Baka je mahala torbom i vikala „Nesrećo, vrati mi unuku!“ Ivica je od dosade bacio baku u peč i pozvao Malika Tintilinića u društvo. Trnoružica je našla žabu, koja joj je rekla: „Poljubi me! Pretvorit ću se u princa!“ Ona ga poljubi, pa se i ona pretvori u žabu. Ljuban i Draga su se vjenčali i živjeli sretno, dok im vještica nije počupala svaku vlas s kose. Pero i Danica su sreli gospođu Krušić i gospođu Zlatić u društvu, pomirile se. Ružno pače se pretvorilo u snjegovića i lovac ga je upucao. Onako iz šale. Žabice su plakale za njim. Baka se napila vina i zaspala. Zahrkala je, a Petar Pan se derao: „Hrči, hrči, baba, baba!“ Pepeljuga je pogodila sirenu Arielu cipelicom u glavu. Nastala je buka i galama u kraljevstvu. Došao je kralj sa 7 kozlića ošišanih do kože. Svi su se zagledali, a kralj je rekao: „Barem sam pokušao!“ Kralj je ispekao kozliće i održao večeru. Sretno su pojeli i zaspali, jer im je kralj stavio alkohol u hranu. Hrrrk....
Karmen Bogdanović, 4. a
Mentorica Davorka Lolić

MOJA NAOPAKA BAJKA

Bila jednom jedna djevojčica koja se zvala Crvenkapica. Jednog dana šetala se šumaom i ugledala dvoje djece kako jedu kuću od slatkiša i kako se na njih dere jedna baba. Ugledala još i jednu babu kako jede vuka. A baba je sve vrištala: „Ukusan si!“ Krenula je dalje i vidjela Pepeljugu kako ruši praščićima kuću. Nadalje je vidjela kako se Trnoružica budi iz sna. Napokon je vidjela princa kako daje Shrecku cipelicu i prosi ga.
Đuro Drašković, 4. a,
Mentorica Davorka Lolić

KONAVOSKO POJE

Svako jutro kad se dignem,
Sa punjestre gledam poje,
Al se jutros iznenadih
Sve je jutros bijele boje.

Došla jesen, sad će zima
Nema više zelenila.
Nema više ni vlakica
U Ivice Vodopića.

Ode grožđe, odu kriješve
Ima puno narančina
Jedemo ih svako veče
Da nam daju vitamina.

Sve će proći, ljeto doći
Opet ćemo pješke poći
Do igrališta ćemo stići
I u tuđe kriješve ići.

Ivo Vukić, 6. a

Pero Bjeloš 6. a

MOJ IZLET U AUSTRIJU

U Austriju sam išla 2010. godine. Bila sam u Kaprunu. Do hotela smo putovali nešto više od petnaest sati. Išla sam sa svojom obitelji uključujući tetku, njenog supruga i rodice. S nama su išle još dvije obitelji. Ukupno nas je bilo osamnaest. Kada bismo se poslijepodne vratili u hotel, nas desetero djece bi se našli u hodniku između naših apartmana. Igrali bismo razne igre i družili se. Za to vrijeme bi odrasli bili u jednom od apartmana i kroz otvorena vrata gledali što činimo. Ujutro bismo ustali, pojeli veliki doručak

i spremili se za izlazak. Vani bi jeli ručak, te se poslijepodne vraćali u hotel. Osim skijanja smo i šetali te razgledavali. Posjetili smo ledenjak Kitzsteinham i jezero Zell. Bilo nam je odlično i znam da bi svi to voljeli ponoviti. To je nevjerojatno iskustvo. Svi smo se družili i pazili jedni na druge. Roditelji su naizmjenice pazili na troje najmanje djece kako bi svi mogli skijati. Bilo nam je vrlo zabavno i rado se toga prisjećam.

Lana Đuka, 7. b.

PUTOVANJE U BUDIMPEŠTU

Na putovanje u Budimpeštu smo krenuli vrelog ljetnog dana. Putovali smo kroz Bosnu i Hercegovinu, a zatim kroz Slavoniju. U Osijeku smo stali odmoriti se i vidjeli smo puno ljudi kako se kupaju na njihovoj poznatoj plaži na rijeci Dravi. Slavonija je potpuno drugačija od moga zavičaja, uopće nema planina niti brda. Autom smo prolazili pokraj beskrajnih polja kukuruza i suncokreta. Takva je slična i Mađarska. Kada smo stigli u Budimpeštu sve je izgledalo ogromno, a pogotovo rijeka Dunav. Dunav je velika, široka i smeđkasta rijeka, a dijeli grad na dva dijela: Budim i Peštu. Budim je na brežuljku i tamo

se nalazi Kraljevski dvorac. Pešta je ravna i u njoj se nalaze mnoge lijepe zgrade kao što su Mađarski parlament i bazilika Sv. Stjepana (mađarski Sv. Ištvana). Po Dunavu plove razni turistički brodići, a vidjeli smo i riječne kruzere koji su dosta manji od morskih. Obale Budimpešte povezuju brojni mostovi, koji su stari, ali jako lijepo ukrašeni. Najljepši je Lančani most kojega ukrašavaju veliki kameni lavovi. Zgrada Mađarskog parlamenta nalazi se na samoj obali i obložena je bijelim mramorom, a građena je po uzoru na engleski parlament. Budimpeštu smo obišli turističkim autobusom i vidjeli mnoge spomenike i

znamenitosti iz mađarske povijesti. Čuli smo da tamo odavno ima puno bazena i kupališta. Navečer smo se vozili brodom po Dunavu. U blizini Budimpešte nalazi se poznato trkalište Hungaroring koje smo posjetili. Bilo je lijepo šetati velikim i širokim ulicama među visokim zgradama. Nakon duge šetnje uvijek bi nas boljale noge, zato jer je Budimpešta jako velik grad. Na povratku smo odlučili posjetiti Beč, ali samo kratko jer smo se već željeli vratiti kući. Kada smo napokon došli blizu Dubrovnika i ugledali plažu u Brsečinama odmah smo odlučili poći se okupati u našem lijepom moru.

Antonio i Krno Miljak

LONDON

Prošle godine moja obitelj i ja išli smo na obiteljsko putovanje u London. Za brata, sestru i mene to je bilo pravo iznenađenje. Bili smo jako uzbuđeni jer je to naše prvo putovanje avionom i u drugu državu. Kad smo sletjeli avionom otišli smo na vlak, a iza vlaka na taxi koji nas je odveo do obiteljske prijateljice u koje ćemo prespavati. Narednih dana obišli smo najpoznatija mjesta u Londonu kao što su: Natural History museum, British museum, Tower of London, Tower Bridge, London Eye (veliki kotač s kojega se vidi skoro cijeli London), Bucikingham palača... Bili smo u najvećem akvariju u Londonu. U njemu je bio simulator tornada, a dio akvarija je jedan tunel u kojemu su

ribe poviše tebe i oko tebe. Po Londonu smo se vozili poznatim londoskim autobusom na dva kata ili metrom (podzemnom željeznicom) do kojeg su te vodile ogromne pokretne skale. Šetali smo i u St. James parku po kojemu slobodno šebu vjeverice pa smo ih mogli hraniti. Zadnja dva dana bili smo u Cambridge-u gdje su svjetski poznati koledži. U Cambridge-u smo se vozili malom barkom nalik gondoli. Kada smo malo razgledali grad otišli smo na brzi vlak, a s njime u Ely, grad blizu Cambridge-a. Iz ovoga putovanja sam zaključio da je London jedan veliki svjetski grad u kojemu ti nikako ne može biti dosadno.

Đuro Drašković, 4. a

ISTANBUL

Prije 3 godine bio sam u Istanbulu sa svojim roditeljima. Išli smo avionom u Zagreb, a iz Zagreba avionom u Istanbul. Kada smo sletjeli na aerodrom u Istanbulu jedan čovjek nas je čekao i odveo nas crnom limuzinom u hotel. Naš hotel nalazio se u starom dijelu Istanbula i bio je jako lijep. Imao je mali zlatni lift kojim se moja mama nije vozila jer se boji malog prostora. Tata i ja smo se vozili i uživali. Prvu večer smo pošli u jedan poznati tradicionalni restoran. Naručili smo prepun stol hrane čudnih naziva. Kad je hrana stigla nije nam prijala. Sve je imalo neki čudan okus. Kasnije smo saznali da Turci sve kuhaju na loju. Tata je svoje pojeo, a mama i ja smo bili presretni kad smo našli Burger King u kojem smo završili svaki put kad nam hrana u restoranima nije bila po volji. Iako nam hrana nije odgovarala, sokovi su im bili predobri. Na svakom uglu su se nalazila pokretna kolica na kojima su stajale naranče i šipci i ispred nas se cijedio sok u čašu. Tata je rekao da je to bila protuteža nezdravoj hrani. Istanbul je predivan. Kako smo bili u starom dijelu Istanbula posjetili smo pješice sve znamenitosti i to po nekoliko puta. Najviše mi se svidio Grand Bazaar. To je velika tržnica na kojoj se prodava sve što možete zamisliti. Sve miriše na začine, sapune, čajeve, slatkiše, kavu... Išli smo i u Plavu džamiju i tada sam shvatio što znači kad kažu da je netko druge vjere. Bilo mi je zanimljivo gledati kako svi skidaju cipele prije ulaska u džamiju i kako svaka žena mora pokriti glavu maramom. Jedan nas je čovjek presreo na ulici i odveo nas u prodavaonicu čilima. Tamo su nam ispričali kako se čilima prave i pokazali su nam najljepše modele. Dok smo šetali ulicama grada često bismo svratili na kavu i čaj, a uz to bi nam uvijek servirali rahat lokum.

Sjediš na kušinima, a možeš igrati igru sličnu šahu. Neki su ljudi pušili vodene lule, nargile. To mi je bilo baš super. U Istanbulu ima jako puno slastičarnica. Sve predivno izgleda, ali nije baš sve tako ukusno. Jako mi je bilo zanimljivo vidjeti cisternu grada. To je veliko spremište ispod grada i sad služi za razgledavanje. Tamo su me obukli u njihovu sultansku nošnju i slikali su me na prijestolju. Vidio sam Aja Sofiju, išao u Topkapi palaču gdje je živio poznati sultan Sulejman i prošao zlatnim putem harema kojim su prolazile sluškinje do sultana. Vidio sam i odaje sultanije majke i sultanije Mahidevran. Nije isto kao u seriji, puno je sve siromašniji. Puno je golubova u Istanbulu i svi ih hrane. Tako sam i ja kupio mrvicu od jedne stare gospođe i bacao ih golubovima. Posjetili smo i novi dio Istanbula i tamo mi je bilo zanimljivo voziti se metroom samo jednu stanicu jer nemaju dalje. To je najkraći metro na svijetu i jako je strm. Išao sam i u Azijski dio Istanbula. Išli smo brodom preko Bospora. Tako sam naučio da se Istanbul dijeli na europski i azijski dio. Nije mi se svidio taj azijski dio Istanbula. Jako je prljav i zrak je zagušljiv. Jedino što mi je stvarno zasmatalo je što sam vidio jako puno djece kako prose. Baš mi je bilo teško zbog njih. Ljudi u Istanbulu su ljubazni i jako mi se svidio taj grad. Pošao bih opet tamo ako budem imao priliku. Kad smo se vraćali u Zagreb počeo je padati snijeg. U Zagrebu smo ostali 2 dana. Posjetili smo razne znamenitosti grada Zagreba, a u Muzeju Nikola Tesla dogodilo se nešto predivno. Sreo sam svog prijatelja iz razreda Matka Zvrka koji je baš tad tamo bio s mamom i tatom. Zajedno smo razgledali muzej, rudnik i fotografirali se.

Antun Pendo 5. a

„PSEĆA OGRLICA“ ILI MODNI HIT?

Početak ove školske godine u našoj školi obilježio je novi modni hit među djevojčicama. Riječ je o specifičnoj ogrlici koja se nosi pripijeno uz vrat, a reakcije nastavnika na njih nisu bile baš pozitivne. Neki su smatrali da takve ogrlice nisu zdrave, neki da nisu primjerene...ali djevojčice su ih i dalje nosile oko vrata. Budući da je ta ogrlica postala tema svih razgovora u školi odlučila sam saznati nešto više o njoj.

Što je choker?

Choker je ogrlica koja se nosi usko pribijena uz vrat. Chokeri mogu biti izrađeni od različitih materijala, uključujući baršun, plastike, perle, metal kao što je srebro, zlato ili platina, kože, itd., te mogu biti ukrašena na razne načine: šljokicama, zakovicama, ili privjeskom koji je kod nas kao ukras chokera najpopularniji.

Povijest chokera

Choker je korišten kao oblik ropstva u srednjem vijeku, gdje su ih robovi nosili za označavanje vlasništva nad sobom. Zajednički tipovi chokera su viktorijanski, starinski, gotički, ili kao tetovaža.

Choker se kao francuski kulturni nakit pojavio oko 1798. g. i nosile su ga francuske dame. Od 1874. nosile su ga balerine, a 1880. počele su ga nositi i kraljice.

Chokeri su postali vrlo popularni među ženama i djevojkama u 1990. Taj modni trend se nedavno ponovno pojavio u 2010.-oj godini te je popularan sve do danas. Možemo ga danas naći u svim bojama, dok je u prošlosti bio dostupan samo u crnoj.

Choker je bio povezan s visokom modom, ali ima različita značenja u različitim okolnostima. Balerine i gornja klasa u kasnom 19. stoljeću najčešće su nosili određene vrste chokera. Međutim, u to isto vrijeme, obične, tanke, crvene ili crne vrpce, kratka ogrlica imala je veze s prostitucijom u kasnom 19. stoljeću, dok je obična crna tkana ogrlica ili vrpca mogla označavati tajno lezbijstvo u eri Depresije.

Što naše djevojčice misle o chokeru?

Postavila sam nekoliko pitanja djevojčicama od 4. do 8. razreda u našoj školi i saznala da sve od njih znaju što je choker. Njih 80% posjeduje choker, ali ne nose ga baš sve. Za choker su saznale ili od prijateljice ili iz medija. One djevojčice koje redovito nose choker rekly su da im se jako sviđa, odgovara im uz odjevne kombinacije, a neke kao razlog navode da žele biti kao svoje majke koje su također imale takve ogrlice. Za kraj...

Tko zna koliko će choker biti popularan među mojim vršnjakinjama, ali naučila sam dvije stvari upravo zahvaljujući njemu. Sada sa sigurnošću znam da se moda vraća i razumijem baku koja ništa ne dopušta baciti u smeće, a sigurna sam da nam se najviše sviđa upravo ono što nam nije dopušteno. Da je choker ostao neprimijećen na našim vratovima, možda bismo ga već zaboravili, ovako će ostati još neko vrijeme, ipak kao modni hit.

Marijana Bušković, 8.a

JER JA ĆU VJEČNO ŽIVJETI, SAD KRALJ, SAD ROB, SAD ČOVJEK VILOVAN...

U današnje vrijeme mlade osobe su često izgubljene u svijetu oko sebe. Dolaze u dob kad se u njihovim životima počinju stvarati problemi. Zatvaraju se u sebe i ne komuniciraju s drugima. Traže pravog prijatelja kojemu će moći povjeriti ono što ne žele roditeljima. Traže prijatelja koji će ga razumijeti, podržati i ohrabriti, prijatelju kojemu mogu povjeriti svoje probleme u školi, obitelji i sl.

Takav je slučaj i sa mnom. Ponekad se zatvorim u sebe i o svemu dobro razmislim. Prije svake važnije odluke u mom životu dugo promišljam što bih trebala napraviti. Za donijeti neku odluku trebam, naravno, par savjeta prijateljice ili roditelja. Jako mi je drago što u svom životu imam puno prijatelja. Pomognu mi kad zatrebam pomoć i tako isto ja uzvratim njima. Nisam sa svima jako bliska. Postoji samo nekoliko osoba u mom životu kojima se mogu iskreno povjeriti. Ipak postoji samo jedna jedina osoba kojoj sve, ali baš sve mogu reći. Drago mi je što imam tako divne ljude oko sebe, ali ipak se tu nalazi puno ljudi koji nisu u i zlom vremenu postojani. Zato pažljivo biram prijatelje. Biram osobe od riječi i povjerenja. Po mom mišljenju, najbitnije je prvo pronaći sebe.

Dok si malen nemaš briga o svom životu. Brige se bude u pubertetu. Bolno je to nestajanje dječjih iluzija. Često smo izgubljeni u svijetu oko sebe. Svijet okrutnosti nam pogađa srce. Dolaze prve životne boli i patnje.

Sada sam u godinama kad odlučujem o budućnosti svog života. Bliže se upisi u srednju školu. Godinama razmišljam koju bih školu htjela upisati. Sva sreća što sam dobra učenica pa imam veliki izbor škola. Moj život je jako vezan uz turizam. Živim na samoj obali mora i moja obitelj se bavi turizmom. Za takvo što treba poznavati strane jezike, što je moja jača strana. Razmišljala sam o upisu u Turističku i ugostiteljsku školu, smjer HTT, zatim o Jezičnoj gimnaziji i o još nekim školama. Onda sam u šestom razredu dobro razmislila i zaključila buduću sam već dobro učenica i imam odlične ocjene, moram tako nastaviti da bih mogla upisati Opću gimnaziju. Razlog zbog kojeg želim upisati Opću gimnaziju je taj što još nisam spremna odlučiti što će biti moje zanimanje. Želim završiti srednju školu i onda kao punoljetna i zrelija osoba odlučiti što želim učiniti sa svojim životom te odabrati fakultet po želji. Rastužuje me što moja najbolja prijateljica neće

upisati istu školu kao ja iako je i ona odlična učenica. Želim naše prijateljstvo održati bez obzira na školu i životne ciljeve. Žao mi je što nećemo biti opet zajedno u istoj klupi, ali moramo birati ono što je najbolje za nas.

Polako se približava kraj školske godine. To neće biti običan kraj škole kao i prijašnjih godina. Ove godine se opraštam od osnovne škole i, nažalost, svoga društva. U mom će se životu nagomilavati sve više i više problema i zato me hvata lagani strah. Zahvalna sam svim profesorima i profesorima koji su me naučili svemu dosad.

Nadam se da će se moj život odvijati onako kako sam zamislila. Možda se od ovoga što ja želim ništa ne ostvari ili se nešto izmijeni. Treba biti uporan i boriti se za ono što želiš. Ako znaš da možeš bolje, potrudi se da bude i tako. Ostvari svoje ciljeve bez obzira na okolnosti. Uvijek u životu treba imati plan b.

Uvijek ću se boriti za ono što želim. Uvijek ću htjeti biti najbolja i uvijek ću tražiti dobre ljude za potporu. Živjet ću s ciljem i dostojanstvom bila ja uspješna ili neuspješna u životu, kraljica ili robinja, bogata ili siromašna, zdrava ili bolesna.

Ivana Rašica, 8. b

ADIO OSMAŠI!

JELE STANOVIĆ

I Engleski i Francuski bio bi nam noćna mora,
Ali bi nam na Vašem satu uvijek bilo fora!
Ono što je važno žutom kredom bi podcrtavali,
I nama teške muke zadavali!
S testovima Vašim muku bi mučili,
Ali bi zato nešto i naučili.

Past simple, present perfect bili su teška muka,
Od ispisivanja rečenica zaboli nas ruka!
Iz Francuskog se jedna rečenica često ponavljala,
I nas do suza nasmijavala.

„Vous le vœu coucher avec moi?“
Rečenica je bila.

I zbog nje ste nam Vi uvijek bili mili!
Oprostite nam zbog svih ludosti,
I oprostite za sve gluposti.
Hvala što ste nas do osmog razreda doveli,
I u srednju školu uveli!

INFORMATIKA, ČEDOMIL LUKŠIĆ

Informatika nikad nam problem nije bila,
Ali kad ste stigli znali smo:
Malo ćemo se pomučiti
I nešto naučiti!

U sedmom smo sve ispočetka počeli,
Tek neke osnove naučili.
Nepodnošljivi smo bili na Vašem satu,
Imali ste osjećaj kao da ste u ratu.
Igranje igrice išlo nam je od ruke,
I zbog toga smo s učenjem imali muke!
Ne bi bilo čuda,
Da se na Informatici dogodi situacija luda!
Govorili su nam da smo najgori razred mi,
Ali Vi ste nas ipak strpljivo podnosili!

VJERONAUČ, HRVOJE VUICA

Iz Imotskog je on,
Cista Velika mu rodni dom!
Malen kao lakat,
Veseo kao ptica,
To je naš Vuica!
Profesiju nije falio,
Za nogomet nije, to je shvatio!
Kad se male ruke slože,
za frizuru sve se može!
Pivu je jako volio,
Da ju kupimo, to nas je zamolilo.

HELENA KARLIĆ MUJO

Sve 4 godine ista učionica, broj 42,
Bila nam je i žalost i sreća sva.
Od petog do osmog Geografiju ste nas učili,
I, znamo, dobro ste se s nama namučili.
Od učenja Azije do Europe sve smo prošili,
A sad smo na kraj učenja i druženja došli!
Sve naše lude nadimke ste znali,
I zbog toga se više puta od srca nasmijali.
Na Geografiji je uvijek bilo zanimljivih tema,
Najbolja ste nastavnica kakvu nitko nema!

ADIO OSMAŠI!

MATEMATIKA, MARIJANA BRAILO

Peti i šesti razred plakali bi mi
Koliko bi ste domaćega zadala nam Vi.
Malo po malo se navikli
I Vas jako zavoljeli.
Tek što k srcu prirasli ste nam Vi
Morali ste na porodiljni otići.
Ipak do neba smo Vam zahvalni mi,
Jer smo matematiku koliko-toliko shvatili!

MIHAELA VLAJKI LOZIĆ

U sedmi razred došli ste nam Vi,
I odmah na početku smo Vas zavoljeli.
Često blagi i veseli bili ste Vi,
Ali kad smo bili nemirni trebali ste zube pokazati.
Satovi opere s Vama su bili zaista posebni,
Jer bi se svi od srca nasmijali i zabavili.
Na kraju smo Vam na svemu zahvalni mi,
Jer od Vas odlazimo sretni i zadovoljni.
HVALA ZA SVE PJESME OPĆE OPASNOSTI!!!!

MATEMATIKA, NIKO LJUBIĆ

Godinu dana matematiku ste nam predavali,
I teške muke stvarali.
Na početku sata uvijek ste domaći pregledavali,
I opet na kraju novi zadavali.
Vaše testove nikad nismo stigli riješiti do kraja,
I zbog toga je bilo belaja.
Zbog buke ste na ploču izvodili,
I u red nas dovodili.
Svejedno smo Vam zahvalni mi
Jer se bez Vas za srednju ne bi pripremili!

TAJNICE

Vas smo često posjećivali,
ali ne zbog nereda,
Već zbog hamera i kreda.
Krede bi bile potrebne često,
Znali smo gdje im je mjesto.
Kada bi nešto u holu radili,
Vas bi za pribor molili.
Marijana i Dube, k srcu prirasle ste nama,
Jer niste imale nikakvih mana.

FIZIKA, IVAN KOLIĆ

Fizika, većini predmet najgori,
Predavali ste nam Vi,
A uz Vas smo stvarno,
I nešto naučili.
Brzina, valovi, svjetlost,
Ma tko se više sjeća,
Znamo svi da većini,
To nije bila baš neka sreća.
Pripremili ste nas za srednju,
Svaka Vam čast,
I nadamo se da nitko od nas,
Fiziku neće past!

BIOLOGIJA I KEMIJA, ANITA EZGETA

Iz kemije smo jednadžbe rješavali,
I koje treba izjednačavali.
Iz biologije je bila priča druga,
Neki se za ispitivanje jave,
I čekaju do drugog kruga.
Vaši testovi nisu bili teški,
Al ipak se potkralo nekoliko greški.
Na ekskurziji strogi bili niste,
Da znate najbolja bili Vi si!
Sretno Vam bilo u daljnjem životu Vašem,
Nek Vam ova škola u sjećanju ostane kao drugi dom!

POVIJEST, MARIJA PRENDA

U učionici zadnjog na drugome katu,
Tišina vladala je na satu.
Muku smo mučili,
Ali na kraju povijest naučili.
Prezentacije smo voljeli,
A ispitivanja se bojali.
Kad bi nas na slučajno odabir otvarali,
Sjeli bi na stolicu pa jezik malo odmarali.
Vaš predmet nam je bio noćna mora
Ali priznajemo Vi ste nam bili fora.

PEDAGOGICA, ANA VESELIĆ

Na kraju dugog hodnika ste boravili,
I nas uvijek rado primili.
Kad problemi bi nastali,
Uz Vašu pomoć bi ih brzo rješavali.
Kad zamjena bi potrebna bila,
Vi ste nam bili mili,
Jer nismo puno učili i čitali,
Već zanimljive priče slušali.
Draga Ana na svemu hvala,
Vi ste nam jako draga i blaga!

PRIJEVOZNA NAVIKE UČENIKA I ZAPOSLENIKA OŠ GRUDA

Tijekom školske godine 2014./2015., članovi Eko-grupe OŠ Gruda proveli su projekt Prijevozne navike učenika i zaposlenika OŠ Gruda. Glavna zadaća projekta bila je istražiti prijevozne navike učenika i zaposlenika OŠ Gruda, kako bismo utvrdili što možemo napraviti u svrhu ekološkog unapređenja tih navika i na taj način sačuvali naš okoliš što čistim. Što se tiče održivosti, najprimjereniji način putovanja u i iz škole je pješčenje ili vožnja biciklom. To su dvije aktivnosti kojima ne utječemo na lokalno onečišćenje zraka, a ujedno povećavamo tjelesnu aktivnost i činimo dobro svom zdravlju. Po primjerenosti slijedi korištenje javnog prijevoza, kojim se istodobno može prevesti veliki broj putnika, dok je korištenje osobnih automobila najpogubnije za okoliš.

UTJECAJ AUTOMOBILSKOG PROMETA NA OKOLIŠ

Automobili i ostala motorna vozila proizvode velike količine štetnih plinova, koji utječu na lokalno onečišćenje zraka. S porastom gustoće prometa, povećava se koncentracija različitih tvari u zraku, koje uzrokuju probleme sa zdravljem.

- **UGLJIKOV MONOKSID** – plin koji se veže za krvne stanice i tako smanjuje količinu kisika u krvi (uzrokuje osjećaj pospanosti, glavobolju i poteškoće s disanjem).
- **DUŠIKOVI OKSID** – nadražuju oči, izazivaju suženje očiju i oštećuju pluća.
- **HLAPLJIVI ORGANSKI SPOJEVI** – niz tvari koje isparavaju iz benzinskog ili dieselskog goriva ili prolaze kroz motor, pri čemu nepotpuno sagorijevaju (npr. benzen- uzrokuje rak).
- **ČESTICE ČAĐE** – nesagoreni ugljik iz diesela motora (jako oštećuje pluća).

Sve više roditelja dovozi djecu automobilom u školu, pa je zrak oko škola sve zagađeniji. Moderni automobili imaju ugrađene katalizatore koji uništavaju većinu zagađivača, ali katalizatori djeluju samo kad je motor dobro zagrijan. Zbog kratkih relacija od kuće do škole, motor se ne stigne dovoljno zagrijati i uzrokuje povećano onečišćenje zraka oko škole.

Osim posljedica na lokalni okoliš, rast automobilske prometa utječe na povećanje globalnih ekoloških problema. Motorna su vozila odgovorna za povećanje ukupne količine ugljikovog dioksida u atmosferi. On je glavni uzročnik nastanka efekta staklenika za kojeg se vjeruje da uzrokuje klimatske

promjene. Ako želimo smanjiti globalno zagrijavanje i spriječiti poplavljanje nizina i obalnih krajeva, moramo smanjiti količinu izgaranja fosilnih goriva.

UTJECAJ NAČINA PUTOVANJA NA ZDRAVLJE

Oblici tjelesne aktivnosti usvojeni u djetinjstvu imaju dugotrajan učinak na zdravlje. Smanjeno bavljenje tjelesnom aktivnošću u djetinjstvu povezano je s visokim rizikom od pretilosti u zreloj dobi, visokim krvnim tlakom, lošim psihičkim zdravljem i srčanim bolestima.

Brzo hodanje ili vožnja biciklom do škole mogu dnevno osigurati korisnih 20-ak minuta tijekom kojih se rad srca ubrzava, što jako dobro djeluje na zdravlje. Tjelesna aktivnost koja potiče rad srca i povećava snagu trebala bi ubrzati puls na 140 otkucaja u minuti i više.

Velikom broju današnje djece nedostaje snage, ostaju bez zraka već nakon lakše tjelesne aktivnosti, imaju loše držanje koje uzrokuje bol u donjem dijelu leđa, ne zanimaju ih tjelesne aktivnosti, umorni su, bezvoljni i neskloni pješčenju.

Na način putovanja utječe:

- **životna dob** – roditelji su skloni manju djecu voziti osobnim automobilom, dok starijima dozvoljavaju vožnju autobusom
- **udaljenost** – učenici iz udaljenijih mjesta češće koriste đačke autobuse, dok se oni na manjoj udaljenosti češće koriste osobnim automobilima ili dolaze pješice u školu.
- **vremenske prilike**
- **uređenost pješačkih i biciklističkih staza** - s obzirom na njihovu neuređenost, dolazak učenika pješice i biciklima je sveden na minimum zbog opasnosti. Mišljenja smo da tu leži problem nekorištenja ovih ekološki najprihvatljivijih načina dolaska u školu. Stoga je potrebno osvijestiti potrebu za uređenjem pješačkih i biciklističkih staza na području Grude te najbližih sela kako bi ih dio učenika naše škole mogao koristiti.

REZULTATI ANKETIRANJA

Anketiranjem smo utvrdili da 43% ispitanika u školu dolazi s udaljenosti do 5 km, 36% ispitanika dolazi s udaljenosti 5-10 km, 16% s udaljenosti 10-15 km, dok samo 5% ispitanika živi na više od 15 km

udaljenosti od škole.

Najveći broj ispitanika učenika živi na udaljenosti do 5 km od škole, dok vrlo mali broj onih koji do škole putuju više od 15 km.

Od ukupnog broja ispitanika, njih čak 56% dolaze u školu autobusom. Gotovo trećinu učenika dovoze roditelji osobnim automobilima, dok samo 10% dolazi u školu pješice.

Većina zaposlenika koristi osobne automobile za dolazak na posao jer ne postoje linije javnog prijevoza kojima bi na vrijeme stizali na posao. Učenici uglavnom dolaze đačkim autobusima, no veliki broj dovoze roditelji osobnim automobilima iako za to nema potrebe. Dio njih bi mogao koristiti đačke autobuse, a dio (oni koji žive na Grudi) bi mogao dolaziti pješice.

Udio učenika koji u školu dolaze autobusom znatno je veći kod učenika predmetne nego kod učenika razredne nastave jer većina ispitanih učenika razredne nastave živi na manjoj udaljenosti od škole. Anketu pokazuje da što su učenici stariji, sve rjeđe dolaze u školu s roditeljima, a sve češće dolaze autobusom ili pješice. Zabrinjava mali broj učenika razredne nastave koji dolaze pješice, a mogli bi dolaziti s obzirom na udaljenost kuće od škole.

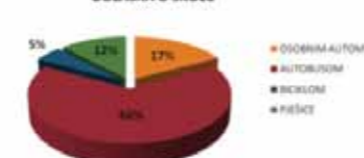
ZAKLJUČAK

Kako bismo unaprijedili naše prijevozne navike i na taj način sačuvali naš okoliš što čistim, potrebno je upoznati se s utjecajima automobilske prometa na lokalni i globalni okoliš, a samim time i na naše zdravlje. U skladu s mogućnostima, uvijek treba birati onaj oblik prijevoza do škole koji najmanje šteti okolišu. Poželjno je da učenici, koji žive na većoj udaljenosti, za dolazak u školu koriste đačke autobuse, a da oni na manjoj udaljenosti u školu dolaze biciklima ili pješice. Osim što bi time utjecali na smanjenje lokalnog i globalnog onečišćenja zraka, povećali bi tjelesnu aktivnost i time pozitivno utjecali na svoje zdravlje. Zato bi jedan od prioriteta lokalne zajednice trebao biti uređenje pješačkih i biciklističkih staza, kako bi se takvi oblici prometa odvijali sa što manje rizika.

UČENICI PREDMETNE NASTAVE PREMA NAČINU DOLASKA U ŠKOLU

UČENICI PREDMETNE NASTAVE PREMA NAČINU DOLASKA U ŠKOLU

OBLACI

OBLACI su nakupine kapljica, prehladnih kapljica i ledenih kristalića. Nastaju kad se vodena para ohladi ispod temperature rosišta.

Gotovo svi oblaci nastaju u prvih 10 km atmosfere, jer se količina vodene pare smanjuje s visinom pa nema materijala za njihovo formiranje.

PODJELA OBLAKA

Prema međunarodnoj klasifikaciji oblaka dijele se na deset rodova, od kojih svaki ima svoje vrste, podvrste i dodatne osobine. Vrste i podvrste oblaka razlikuju se s obzirom na visinu pojavljivanja, oblik i sastav.

Tri osnovna oblika oblaka su:

1. **CIRUS** – paperjasti oblaci
2. **KUMULUS** – grudasti oblaci
3. **STRATUS** – slojeviti oblaci

Razlikujemo 3 „kata“ atmosfere u kojima se najčešće pojavljuju oblaci:

1. **VISOKI OBLACI** – na visini 7-13 km – posve ledeni oblaci (temperature niže od -35°C) – CIRUSI, CIROKUMULUSI, CIROSTRATUSI
2. **SREDNJE VISOKI OBLACI** – na visini 2-7 km – mješoviti oblaci od leda i vode (temp. od -10° do -35°C) – ALTOKUMULUSI, ALTOSTRATUSI, NIMBOSTRATUSI
3. **NISKI OBLACI** – od tla do visine od 2 km – vodeni oblaci (temp. od -10°C do više od 0°C) – KUMULUSI, KUMULONIMBUSI, STRATOKUMULUSI, STRATUSI.

IZRADA EKO-SAPUNA

AKCIJA ČIŠĆENJE OKOLIŠA ŠKOLE

DAN KRUHA U PŠ DUBRAVKA

U ponedjeljak, 12. listopada učenici i učiteljice PŠ Dubravka obilježili su Dane kruha i zahvalnosti za plodove zemlje. Učenici su u školu donijeli: pregače, kuhinjske krpe, košare i jesenske plodove, a učiteljice zamješeno tijesto i sastojke za izradu kruha. Dok se kruh dizao učenici su pogledali prezentaciju iz koje su naučili koji to dug put treba proći zrno pšenice da bi postalo kruhom. Nakon prezentacije slijedila je izrada kruha. Svaki učenik dobio je komad tijesta i zadatak da ga oblikuje. Dok se kruh pekao u školskoj pećnici, učenici su kroz predmete prolazili različite aktivnosti. Stariji učenici istakli su se u stvaranju i izražajnom čitanju tekstova i pjesama na temu kruh, a mlađi u pjevanju pjesme Mlin. Likovno i jezično izražavanje ujedinili su u izradi vlastite priče Od zrna do kruha. Ovaj tjedan gosti su im bili učenici PŠ Vodovača s kojima su zajedno učili i uživali u izradi kruha. Nakon školskog odmora u školu je stigao pekar, gospodar Pero Hendić, ujedno i otac učenika 1. razreda. Gospodar Pero je učenicima predstavio pekarsko zanimanje. Upoznao ih je s vrstama kruha i peciva s obzirom na okus i oblik te s raznim vrstama brašna od kojih se pravi kruh. Donio je različita peciva koja su učenici mogli isprobati. Na kraju nastavnog dana učenici i učiteljice su priredili izložbu. U izložbi i blagovanju kruha uživali su zajedno s roditeljima, braćom i sestrama.

OBILJEŽEN DJEČJI TJEDAN U PŠ PRIDVORJE

Učenici PŠ Pridvorje obilježili su Dječji tjedan prigodnim aktivnostima. Jedan školski sat učenici i učiteljice su zamijenili uloge pa su učenici bili učitelji, a učiteljice su sjedile u školskoj klupi prisjećajući se dana kada su one bile djeca. Bilo je zabavno i zanimljivo ovo mijenjanje uloga, a učenici su shvatili kako i nije baš tako lako biti učitelj. Doktorica stomatolog Dijana Puljizević je, kako i svake godine, posjetila našu školu te pregledom svakom učeniku utvrdila koliko zubiju ima za popravak te svakog učenika prigodno darovala. Učenici koji imaju sve zube zdrave su: Ivan Mujo, Vlaho Mujo, Matija Slomović i Ines Obad. Bravo! U sklopu Dječjeg tjedna i u suradnji s Društvom Naša djeca Gruda, crtanjem kredama u školskom dvorištu obilježili su ovu temu. Prema programu su svi razredi zajedno sudjelovali u čitanju i pričanju priča, a sve u sklopu Dječjeg tjedna. Lijepo su se zabavili, naučili ponešto novo i izigrali u gore navedenim aktivnostima. Lijepo je biti dijete!

TERENSKA NASTAVA UČENIKA 2. RAZREDA

Učenici drugog razreda naše škole su 23. rujna 2015. u sklopu Nastavnog plana i programa išli na provjeru plivanja u Plivački klub Jug u Dubrovniku. Trener plivanja provjerio je kako učenici znaju plivati i ohrabrio ih u njihovim željama za bavljenjem ovim sportom. Nekima je to bio prvi susret s velikim bazenom gdje naši plivači i vaterpolisti osvajaju medalje. Drugi dio terenske nastave bio je posjet Luci Dubrovnik gdje su uz stručno vodstvo obišli luku, prošetali operativnom obalom i vidjeli različite brodove. Djeca su iz neposredne blizine vidjela velike putničke brodove kojima brojni turisti dolaze u Dubrovnik, razliku između trajekta i putničkog broda te repliku povijesnog broda Tirena. Ovakav školski dan svima je bio zanimljiv i poučan.

SJEĆANJE NA KONAVOSKOG BRANITELJA IVICU RILOVIĆA

I ove godine 2. listopada učenici petog razreda naše škole su sa svojim razrednicima, ravnateljicom i članovima Društva naša djeca Gruda prisjetili se pogibije mladog branitelja Ivica Rilovića, te na spomen obilježje položili cvijeće. Uz prigodne riječi i molitvu don Josipa Mazarekića odali su počast prvom poginulom konavoskom branitelju. Učenicima je pročitana pjesma Konavoska drama gdje. Ane Carević, koja je napisana u progonoj 1991. godine.

BITI UČITELJ NA JEDAN SAT

U sklopu Dječjeg tjedna učenici drugog razreda matične škole su sudjelovali u projektu Zamijenimo uloge jedan školski sat. Nakratko su zamijenili uloge sa svojom učiteljicom i postali učitelji matematike na jedan školski sat. Pripremili su se za rad i ozbiljno prihvatili učiteljskog posla. Neki su uživali više, a neki manje, ali svi su na kraju bili zadovoljni sobom. Bilo je uzbudljivo i zabavno. Pogledajte kako je to izgledalo u njihovoj učionici.

DAN SJEĆANJA NA VUKOVAR

Dana 18.11.2015 u Područnoj školi Pridvorje obilježen je Dan pada Vukovara. U spomen na sjećanje svih poginulih u Domovinskom ratu pravili smo svijetle od kartona te izrađivali plakat. Našu školu posjetila je gđa. Snježana Plum, majka našeg prvašića Antonia, koja je rođena Vukovarka i koja je bila u Vukovaru za vrijeme rata. Ona nam je ispričala kako je sve izgledalo u vrijeme rata, koje su se strahote događale, koliko je obitelj Plum pretrpjela u vrijeme ratnih događanja i zašto je Vukovar grad heroj. Čuli smo o pojedinačnim sudbinama ljudi u vrijeme ratnih događanja, kako je sve počelo i kako su se susjedi okrenuli protiv susjeda. Naučili smo da je rat zlo i da ne smijemo mrziti, ali da ne smijemo ni zaboraviti te da sjećanjem na Vukovar na ovaj dan pokazujemo naše poštovanje prema svim stradalima.

18. STUDENI 1991.

TERENSKA NASTAVA IZ PRIRODE

Sunčani lijepi dan je idealno vrijeme za terensku nastavu koja je planirana za učenike šestog razreda. Učenici i njihova učiteljica prirode prošetali su mjestom i saznali nešto više o biljkama koje rastu na ovom području. Sakupili su biljke potrebne za izradu herbarija i ponovili sve ono o čemu su učili na satovima prirode. Učenici su bili zadovoljni i zainteresirani za ovakav oblik rada. Sakupljeni materijal su mikroskopirali, a potom stavili na sušenje i prešanje. Slijedi izrada herbarija...

ADIO DUNDO STIJEPO, HVALA VAM

Napustio nas je naš vijerni prijatelj i čuvar kulturne baštine Konavala dundo Stijepo Marinović. Zdravica, folklor, lijerica... ono je po čemu ćemo čuvati uspomenu na njega, i živjet će zauvijek kroz nas.

MEĐUNARODNI DAN PLESA

FOLKLOR

Folklor je tradicionalni ples nekog mjesta. On se pleše po starim koracima naših predaka. Ima nekoliko starih plesova koje se plešu u Konavlima: čičak, potkolo i dr. Oni se plešu na svečanostima. Naša učiteljica folkloru Margita Marinović naučila nas je puno toga i sad možemo ići na folklorne smotre. Ja volim plesati folklor. To me zanima i veseli.

Na Međunarodni dan plesa atmosfera je bila super. Prvo smo mi pokazali korake zatim smo svi zajedno plesali potkolo i oni koji su znali i oni koji nisu. Bilo nam je užitak provesti taj dan plešući. Učiteljica Margita nas je uputila kao pokazati drugima korake i pokrete. Taj dan nam je bio jedan od omiljenih.

Marija Mujo, 4. b

PLESNO JUTRO

Na međunarodni dan plesa u dvorani su se plesala tri različita plesa. Prvi, drugi, treći i četvrti razred se oduševio gimnastikom. Meni je također bio najbolji ples gimnastika. Cijelo vrijeme sam razmišljala i čudila se kako su tako elastične. Tek tada sam shvatila da je gimnastika jako zahtjevan sport. Moja prijateljica ide na gimnastiku, pa sam je pitala može li to ona. Odgovorila je da može i to mi je sve pokazala. Bila sam oduševljena. Stvarno, vježbom se sve može postići!

Jako sam sretna što sam vidjela kako se pleše gimnastika.
Petra Banac, 4. b

DAN ŠKOLE

U petak, 5. lipnja na Svjetski dan zaštite okoliša obilježili smo Dan škole kao projektni eko dan. Dan je počeo eko akcijama radionicama učenika, a zatim prezentacijama i izložbom njihovih radova. Svečanim prigodnim programom je prezentiran rad izvannastavnih aktivnosti – školski zbor, dramska, literarna, recitatorska i plesna skupina. Učenicima koji su se najviše istakli u svom radu ravnateljica je uručila priznanja, pohvalnice i nagrade. Potom su slijedila športska natjecanja u školskoj dvorani. Taj dan smo obilježili i obnavljanje statusa Eko škole. Već 6 godina Osnovna škola Gruda ima status Međunarodne Eko škole. Svake godine u školi se provode eko projekti kojima se ukazuje učenicima na važnost očuvanja zdravlja, okoliša i tradicijskih vrijednosti.

DAN KRAVATE

Kravata je jedini hrvatski simbol koji je univerzalno poznat i prepoznatljiv. Istodobno, kravata je i simbol Europe, ali i znak nekih temeljnih ljudskih vrijednosti. Stoga je Academia Cravatica proglasila da se 18. listopada svake godine obilježava hrvatski i svjetski Dan kravate. I mi smo u našoj školi obilježili taj dan, a najbolji likovni radovi na temu kravate ukrali su školske panoje.

JESEN

Ove godine učiteljica Davorka Lolić s asistenticama Tanjom Pulić i Margitom Marinović dovela je jesen u našu školu. Izradile su jesenji kutak sa strašilom kao glavnim likom te ga ukrale brojnim jesenjim plodovima. Svi učenici, nastavnici i gosti mogli su uživati u jeseni u školi.

SV. NIKOLA U NAŠOJ ŠKOLI

U ovo lijepo i radosno vrijeme Došašća u petak, 4. prosinca Sveti Nikola je stigao i u našu školu. Školski hol bio je prepun djece i roditelja. Za dolazak Svetog Nikole učenici nižih razreda su sa svojim učiteljicama pripremili prigodnu priredbu. Raznim recitacijama, igrokazom, plesom i pjesmicama djeca su pozivala Svetoga Nikolu da dođe. Došao je Sveti Nikola i djeci podijelio darove. Raspoloženje je bilo veselo i razigrano. Zahvaljujemo roditeljima i vanjskim suradnicima koji su sudjelovali u organizaciji proslave dana svetoga Nikole.

PRVA POMOĆ ZA UČENIKE OŠ GRUDA

Izbila je tuča u razredu, potukle se cure, dragi Bog zna oko čega, naguravale se i pale. I ozlijedile.

Nastala je panika u razredu, jedna je iščašila zglob, a druga je u naguravanju ozlijedila ruku, potekla je i krv. Na sreću u razredu je bila i skupina učenika koji su prošli edukaciju Crvenog križa o pružanju prve pomoći te su uspješno zbrinuli ozlijeđene učenice do dolaska hitne medicinske službe.

Ne brinite, ovo nije bio stvarni događaj već odglumljena situacija s realističnim prikazom ozljeda koju su za učenike osnovnih škola u Cavtatu i Grudi 1. prosinca 2015. godine pripremili članovi Kluba mladih Gradskog društva Crvenog križa Dubrovnik, a sve s ciljem ukazivanja na važnost poznavanja prve pomoći te poticanje učenika na savladavanje znanja i vještina iz pružanja prve pomoći. Prva pomoć je skup radnji kojima se pomaže ozlijeđenoj ili iznenada oboljeloj osobi na mjestu događaja, prije dolaska hitne medicinske službe, ili drugih kvalificiranih zdravstvenih djelatnika. Prvu pomoć pruža osoba koja se zatekne na mjestu nesreće. O poznavanju postupaka prve pomoći ovisi daljnji tijek spašavanja, osiguravanja brze intervencije hitnih službi i u konačnici uspješnost spašavanja. Primjena postupaka prve pomoći početak je pomaganja i zbrinjavanja ozlijeđene ili naglo oboljele osobe. Primjenjuje se s ciljem spašavanja života, sprečavanja nastanka komplikacija i invalidnosti i skraćivanja trajanja liječenja i oporavka.

MAŠKARE NA GRUDI

U nedjelju, 8. veljače 2015. održana je povorka malih maškara uz pratnju mažoretke i limene glazbe iz Cavtata, a zabava je nastavljena u Domu kulture uz zabavu, ples i maškarane igre. Ovu priredbu uspješno je i ovaj put organiziralo Društvo naša djeca Gruda uz pomoć Dječjeg vrtića i Osnovne škole Gruda. Maštoviti kostimi grupnih maski i zanimljive pojedinačne maske već dugi niz godina pripremaju djeca iz vrtića i njihove tete, te učenici i učiteljice grudske škole. Odličnu zabavu svima je upotpunila bogata dječja lutrija i nagrade za najbolje maske.

Maja Bušković

DA – NE PITALICA

1. Jedna od najstarijih konavoskih crkvice je crkva sv. Dimitrija (Mitra) u Mihanićima.

DA NE

4. Tino Pattiera, svjetski poznati operni pjevač, rodom je iz Cavtata.

DA NE

2. Dubrovačka malvasija, čuvena sorta vinove loze, od koje se pravi vrhunsko bijelo vino, je hrvatska autohtona sorta vinove loze.

DA NE

5. Badnjak, komad drva koji se na Badnji dan unosi u kuću i stavlja uz oganj, uz grančicu masline, bršljana i lovrike, mora biti od drva masline.

DA NE

3. Miho Šiša Konavljaniin, poznati slikar naivac, naslikao je Konavosku svadbu, sliku koja je danas izložena u galeriji Šiša u Mihanićima.

DA NE

ODGOVORI: 1. Ne. Crkva sv. Mitra se nalazi u Gabrilima. 2. Da. Ponor (vir) se nalazi na najnižoj točki Konavoskog polja u Popovićima. 3. Ne. Slika Konavoska svadba je nestala tijekom Domovinskog rata. 4. Da. Živio je u kući koja je danas hotel Villa Pattiera. 5. Ne. Badnjak je uvijek komad hrastovog drveta.

MOZGALICE

1. Najveća Ilirska gomila sagrađena u prapovijesno doba za vrijeme Ilira nalazi se u blizini Čilipa, a zove se:

- a) Baba
- b) Strina
- c) Teta
- d) Ujna

2. Ako je mjesec siječanj, a vedra i mirna noć, na Sniježnici je -2 °C, u Čilipima 4 °C, a najveća vjerojatnost je da će na Grudi biti:

- a) više od -2 °C
- b) manje od -2 °C
- c) isto kao na Sniježnici

3. Uputni niz: Duba -Stravča - _____ -Jasenice.

4. Baba grije crijepticu, donosi germu, muku i naće, na trempija stavlja sansiju. Koje jelo će biti na trpezi?

5. Koliko komada kobasica, težine 30 dag, se može napraviti od smjese koja se radi od 10 kg svinjskog mesa, 3 kg larda, 2 kg goveđeg mesa?

Riječi zapisane u tablici su ispremeštane. Prvo odgovorni riječ, a zatim igrom asocijacija odgonetni pojam.

Mašu	Sius	Plota
Rdvo	Sjael	Obča
Siti	Zvidajez	Rkug

ODGOVORI: 1. b) 2. b) 3. Brotnice 4. Domaći kruh ispod sača. 5. 50 komada kobasica.

Prijedloge što promijeniti, dodati, oduzeti u „Tintiliniću“ šalžite na e-mail: skolskilst@net.hr

TINTILINIĆ

